

Тема 1. Поняття педагогічної технології.

Мета: ознайомлення студентів з поняттям педагогічної технології.

Завдання:

1. Сформуувати основні уявлення про педагогічні технології.
2. Розкрити сутність, риси та завданнями педагогічної технології

ПЛАН

1. Сутність педагогічних технологій.
2. Ознаки педагогічної технології.
3. Завданнями педагогічної технології.

Ключові терміни і поняття: педагогічна технологія, педагогічна позиція, риси та завданнями педагогічної технології.

Література:

1. Авторський семінар: "Особистісно орієнтоване виховання – стратегія розвитку сучасної освіти в Україні" // Відкритий урок. 2001. – № 20. – С. 13-20.
2. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
3. Варзацька Л., Бовсулівська Г. та ін. Інноваційні аспекти особистісно орієнтованого розвивального навчання. Українська мова і література в школі. – № 3. – 2002. – С.30-31.
4. Булгаков. Сучасні педагогічні технології в системі шкільного фізичного виховання / О. І. Булгаков // Науково-методичний посібник. Вінниця 2011. Вид. «Діло» 112 с.
5. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
6. Гриньова М.В. Саморегуляція. Навчально-методичний посібник. – Полтава: АСМІ. – 2008. – 268 с.
7. Нісімчук А.О., Падалка О.С., Шпак В.Т. Сучасні педагогічні технології. Навч. посібник. – К., 2001.
8. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології: Навчальний посібник для вузів. – К., 1995.

1. Сутність педагогічних технологій

Визначень поняття "педагогічна технологія" існує багато. Наведемо деякі з них.

- Педагогічна технологія - сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу (Б. Т. Лихачов).

- Педагогічна технологія - це опис процесу досягнення планованих результатів навчання (І. П. Волков).

- Педагогічна технологія - це продумана у всіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя (В. М. Монахов).

- Педагогічна технологія - це системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО).

Найбільш прийнятним представляється таке розуміння педагогічних технологій.

Педагогічні технології - система способів, прийомів, кроків, послідовність виконання яких забезпечує вирішення завдань виховання, навчання і розвитку особистості вихованця, а сама діяльність представлена процедурно, тобто як певна система дій; Розробка та процедурне втілення компонентів педагогічного процесу у вигляді системи дій, що забезпечує гарантований результат. Педагогічна технологія служить конкретизацією методики.

Поняття "педагогічна технологія" може бути представлене трьома аспектами:

- 1) *науковим*: педагогічні технології - частина педагогічної науки, вивчає і розробляє цілі, зміст і методи навчання та проектує педагогічні процеси;

2) *процесуально-описовим*: опис (алгоритм) процесу, сукупність цілей, змісту, методів і засобів для досягнення планованих результатів навчання;

3) *процесуально-дієвим*: здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних педагогічних засобів.

Таким чином, педагогічна технологія функціонує як наука, що досліджує найбільш раціональні шляхи навчання; в якості системи способів, принципів, застосовуваних у навчанні; в якості реального процесу навчання (Г. К. Селевко).

В основі технологій освіти і виховання лежить ідея повної керованості навчально-виховним процесом, проектування та відтворюваності навчає і виховного циклів.

Педагогічна технологія розробляється під конкретний педагогічний задум, в основі лежить певна ідея автора. Технологічний ланцюжок педагогічних дій, операцій і комунікацій вибудовується строго відповідно до цільових установок, мають форму конкретного очікуваного результату. Органічною частиною педагогічної технології є діагностичні процедури, що містять критерії, показники та інструментарій вимірювання результатів діяльності.

Педагогічна технологія – один із спеціальних напрямків педагогічної науки, покликаний забезпечити досягнення певних завдань, підвищувати ефективність навчально-виховного рівня, гарантувати його високий рівень. Отже, організація різних видів педагогічної діяльності передбачає використання варіативних технологій на рівні творчості та майстерності.

Вальдорфська педагогіка. У цій системі особливе значення має особистість педагога, адже вихователь у ній — не професія, а радше спосіб життя. Учитель повинен розуміти кожну дитину, розібратися в її темпераменті, можливостях. Це спонукає часті звернення до основ педагогіки, психології, що позитивно позначається на особистісно-фаховому розвитку вихователя. Головні вимоги до нього — володіння психологічною грамотністю і культурою, розвиненою емпатією і толерантністю. Неодмінною умовою діяльності є любов до своєї роботи і дітей.

Метод Монтесорі. Цей метод потребує постійного граничного напруження сил, розуміння психології дитини, уміння знайти індивідуальний підхід, постійного спостереження і дослідження. Педагог має в уяві бачити звичайну дитину, котра живе в духовному світі, і вірити, що вона виявить свою справжню сутність, коли знайде роботу, яка її зацікавить. Монтесорівський учитель нічого не робить за дитину, а допомагає досягти всього самостійно. Так дитина вчиться бути незалежною і відповідати за власні дії. Якщо учень висловив бажання почати нову програму, слід запропонувати йому відповідний навчальний матеріал. Важливим аспектом індивідуальності педагога є його зовнішній вигляд і поведінка. Він повинен бути красивим, володіти приємним голосом, дбати про одяг, зачіску, поставу.

Групова навчальна діяльність. Функція вчителя в ній — забезпечувати учням позицію суб'єкта навчання. Педагог повинен стати невидимим диригентом, який вчасно почує, помітить, виправить, підтримає кожного учня, організує співпрацю дітей. Образна, емоційна мова вчителя допоможе сформуванню в учнів уміння запитувати і відповідати, поступово підготувати їх до навчального діалогу.

Дослідницька технологія. Роль учителя у процесі реалізації дослідницьких методів навчання полягає у спрямуванні учнів на осмислення проблеми загалом; створенні умов для пошукової творчої діяльності; організуванні самостійної пошукової діяльності. Дослідницька технологія вимагає від учителя чіткого визначення тих тем програмового матеріалу, розкриття яких через постановку дослідів матиме найвищий результат.

Проектна технологія. Уміння користуватися нею є показником насамперед високої кваліфікації педагога, його інноваційного мислення, орієнтації на особистісний і професійний розвиток дитини в процесі навчання. Для цього необхідні психологічна грамотність і компетентність. Учитель повинен бути комунікабельним, особливо під час

організування міжрегіональних проєктів, емпатійним, толерантним. Важливу роль відіграють його креативні здібності, творчий потенціал, досвід творчої діяльності.

Комп'ютерні технології. Використання комп'ютера на уроках передбачає знання вчителем принципів його роботи і можливостей, а також оцінювання його при вивченні певних тем. Педагог має бути добре обізнаний, уміти правильно користуватись засобами масової комунікації в навчально-виховному процесі.

Колективне творче виховання. Вихователь має бути прикладом для дітей у дотриманні законів — заповідей колективу, серйозно ставитися до обрядів і символів, власне форми життєдіяльності колективу. Учитель повинен уміти використовувати засоби, які спонукають вихованців до сумлінної, творчої і самостійної участі в здійсненні загальної справи: звернення до вихованців за допомогою, прохання навчити, товариську вимогу від колективу, товариське заохочення всіма формами схвалення, а також похвалу і винагороду морального характеру. На етапі колективного підбиття підсумків вихователь має виявляти максимальний педагогічний такт до особи учня: бути чуйним, дипломатичним у разі програшу, уміти об'єктивно оцінити ситуацію, логічно довести причини помилок і адекватно оцінити роботу.

Створення ситуації успіху. Щоб сприяти успіху дитини в діяльності, потрібні певні психолого-педагогічні впливи. Вихователю слід сприймати її як людину, котра має певний досвід, уявлення, захоплення тощо. Не менше значення для реалізації технології «створення ситуації успіху» має вербальний інструментарій педагога, уміння порадити і «педагогічна доброта» — здатність учителя свідомо вибудовувати стосунки з вихованцями, спираючись на оптимістичну перспективу їх розвитку, їхні найкращі риси, маючи блага мету і досягаючи її тільки благими засобами. Приступаючи до роботи за цією технологією, учитель повинен створити оптимістичну установку дитині, забути на деякий час про її «недоліки», побачити лише перспективні лінії її розвитку.

2. Ознаки педагогічної технології:

- *змістовність* - наявність педагогічної концепції, що має технологічну реалізацію у вигляді педагогічної моделі, алгоритму, правила;
- *керованість і ефективність* - гарантоване досягнення результату;
- *економічність* - оптимізація праці вчителя;
- *відтворюваність* - можливість відтворення в широких масштабах без втрати результативності;
- *коректована* - можливість використання в процесі викладання зворотного зв'язку у вигляді контролю, рефлексії, ТСО, тренінгів.

Розглядаючи володіння вчителем педагогічною технологією як одна з умов оптимальності та продуктивності його педагогічної діяльності, зміст педагогічної технології можна представити як сукупність педагогічних умінь і прийомів реалізації педагогічного впливу і взаємодії:

- постановка мети взаємодії;
- аналіз сформованої ситуації і формулювання педагогічних завдань;
- здійснення цілеспрямованого впливу на особистість дитини та взаємодії з нею і управління навчально-виховним процесом;
- передача досвіду мовними (вербальними) і невербальними способами;
- організація життєдіяльності дітей та виховного простору;
- пред'явлення педагогічних вимог;
- оцінка вихованця та се позитивне підкріплення;
- дозвіл виникаючих конфліктів;
- вміння керувати своєю поведінкою і реакціями.

Необхідними умовами актуалізації педтехнології є педагогічна техніка і психологічну саморегуляцію, не останню роль відіграє педагогічна позиція.

Педагогічна позиція - система інтелектуальних і емоційно-оцінних відносин до дитини, педагогічної дійсності і педагогічної діяльності.

Вчитель з жорсткою авторитарної позицією, швидше за все, не зможе реалізувати особистісно-орієнтовані, гуманні педагогічні технології. Професійна позиція тісно пов'язана з мотивацією вчителя, з усвідомленням сенсу своєї праці.

Відкрита чи прихована педагогічна позиція - ступінь прямого / непрямого керівництва діяльністю вихованців у педагогічній взаємодії.

Вчителю-майстру більш властива позиція прихована, підтримуюча, що супроводжує.

Виділяють *дистанційну* позицію - визначення духовного відстані між суб'єктами взаємодії: далеко, близько, поруч.

Рівнева позиція - схильність суб'єктів по відношенню один до одного "по вертикалі": під, над, нарівні.

Кінестическіе позиція - становище людини по відношенню до іншого у спільній діяльності: попереду, ззаду, разом.

Найбільш прийнятною можна вважати позицію: *поруч, нарівні, разом, але трохи попереду*.

Ще одне розуміння позиції педагога пов'язана з фізичним знаходженням педагога в освітньому просторі по відношенню до вихованців. Сюди ж можна віднести психологічну відкритість / закритість педагога як співрозмовника (положення рук, голови, тулуба).

Вироблення і освоєння сучасних педагогічних технологій вимагають дотримання педагогом наступних умов:

- установка педагога на інноваційні технології;
- аналіз наявних технологічних ресурсів;
- вміння проектувати (планувати) діяльність;
- вміння здійснювати цілепокладання, організацію та аналіз діяльності;
- вміння рефлексувати власний досвід;
- вміння висловлювати власний досвід у технологічній формі;
- здатність педагога до самовираження та професійної самореалізації;
- вміння відстежувати застарівання технології в цілому або окремих елементів і перебудовувати її.

3. Завданнями педагогічної технології

Педагогічна технологія (гр. *techne* — майстерність і *logos* — слово, вчення) — сукупність психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підхід і поєднання форм, методів, способів, прийомів, виховних засобів (схем, креслень, діаграм, карт).

Завданнями педагогічної технології є:

1. досягнення глибини і міцності знань, закріплення умінь та навичок з різних галузей діяльності;
2. формування і закріплення соціально цінних форм поведінки;
3. набування дій з технологічним інструментарієм, тобто формування здатності засвоювати і користуватися в навчально-пізнавальній діяльності технологічними схемами, графіками, картами, алгоритмами та будувати власні;
4. розвиток технологічного мислення, вміння самостійно планувати, алгоритмізувати, стандартизувати свою освітню діяльність; — виховання звички чітко дотримуватися вимог технологічної дисципліни на навчальних заняттях і в процесі виконання суспільно корисної праці.

Особливості педагогічної технології.

Педагогічній технології і технологічним процесам властиві певні особливості. Передусім окремі технологічні процеси мають різний розвиваючий потенціал. Одні з них розвивають увагу, ретельність, здатність діяти механічно, тільки за заданою послідовністю основних елементів програми, що обмежує творчість, виховує сліпий послух. Інші технології спонукають до активної мисленнєвої роботи і розвивають творчу особистість.

Розроблення педагогічної технології мусить передбачати доцільність включення до педагогічного процесу кожної технологічної ланки, ланцюжка, системи. При цьому слід мати на увазі, що ніяка технологія не може замінити живого слова, емоційного спілкування.

Кожна технологічна ланка, ланцюжок, система досягає високої ефективності тільки за умови, що вона психологічно обґрунтована і має практичні виходи. Так, технологічні засоби,

пов'язані з наочністю, мають ґрунтуватися на особливостях дитячого образного мислення, в основі інших — опора на психологічні закони запам'ятовування за подібністю, за асоціаціями, за силою емоційного збудження. Немає жодної педагогічної технологічної системи, в основі якої не було б психологічних законів.

Розроблення і застосування будь-якої педагогічної технології вимагає творчої активності педагогів і учнів (студентів). Вони беруть творчу участь у розробленні технологічного інструментарію (складання технологічних опорних схем, карт), в організації технологічних форм виховання і навчання. Активність педагога виявляється також у тому, що він, добре знаючи індивідуальні психологічні особливості своїх учнів, вносить відповідні корективи в розгортання технологічного процесу, організовує взаємні консультації, взаємоперевірку і взаємооцінку.

Педагогічні технології не забезпечують однаково високий результат успішності та вихованості всіх учнів (студентів). Тому вони вимагають постійного вдосконалення, щоб досягти позитивних результатів у якомога ширшій аудиторії.

Висновки:

1. Результат педагогічної технології великою мірою визначається рівнем майстерності педагога, ступенем загального розвитку, настроєм кожної дитини, загальним психологічним кліматом у колективі, матеріально-технічним оснащенням. Такі основні особливості будь-якої педагогічної технології.
2. Технологія навчання передбачає управління дидактичним процесом, що містить організацію діяльності студента і контроль за цією діяльністю. Ці процеси безперервно взаємодіють: результат контролю впливає на зміст управляючих дій, тобто передбачає подальшу організацію діяльності в інтересах досягнення цілей, визначених на основі освітніх стандартів.
3. Технології є об'єктивним процесом еволюції освіти. Можемо стверджувати, що педагогічна технологія - це системний, концептуальний, нормативний, варіативний опис діяльності педагога та студента, спрямований на досягнення загальноосвітньої мети.
4. Будь-яка сучасна педагогічна технологія є синтезом досягнень педагогічної науки і практики, поєднання традиційних елементів минулого досвіду і того, що народжено суспільством прогресом, гуманізацією і демократизацією суспільства. Її джерело і складові: соціальні перетворення і нове педагогічне мислення; педагогічна, психологічна і суспільні науки; передовий педагогічний досвід; український і зарубіжний досвід минулого; етнопедагогіка.

Тема 2. Особистісно орієнтовані технології.

Мета: ознайомлення студентів з поняттям особистісно орієнтовані технології,

Завдання: Розкрити сутність особистісно орієнтованих технологій, їх мета та завдання.

ПЛАН

1. Особистісний підхід в педагогіці: історія виникнення.
2. Мета і завдання особистісно орієнтованого навчання.
3. Технологія особово-орієнтованого навчання .
4. Використання сучасних інформаційних технологій на уроці.

Ключові терміни і поняття: Особистісний підхід, особистісно орієнтованого навчання, сучасні інформаційні технології.

Література:

1. Адамова А.М. Впровадження особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу// Управління школою: Науково-методичний журнал. – 2008. – №11. – С.2-12.
2. Інноваційні аспекти особистісно орієнтованого розвивального навчання // Укр. мова і літ в шк. – 2002. – № 3. – С.30-31.

3. Клокер Н. До концепції особистісно орієнтованої школи // Світло. – 1999. – № 3. – С.17-19.
4. Мирошніченко В. Особистісно орієнтована освіта в навчальних закладах Полтавщини. // Імідж сучасного педагога. – 2002. – № 2. С.7-9.
5. Мірошник З. Організація співпраці в умовах особистісно орієнтованого навчання. – Рідна школа. – № 9. – 2000. – С. 25-26.
6. Нечипоренко В. Особистісно орієнтований навчально-виховний процес// Директор школи. – 2008. – №15. – С.29-31.
7. Оніщенко М. Психологічне здоров'я учнів в умовах особистісно орієнтованого навчання. – Біологія і хім. в шк. – 2002. – № 3. – С. 9-10.

I. Особистісний підхід в педагогіці: історія виникнення.

а) В кінці ХІХ-початку ХХ століть у Росії отримали певне поширення ідеї вільного виховання - *«першого варіанту» індивідуально-орієнтованої педагогіки. Біля витоків російського варіанту школи вільного виховання стояв Л.М. Толстой.* Саме йому належить розробка теоретичних і практичних засад вільного навчання і виховання. У світі, на його переконання, все органічно взаємопов'язане і людині необхідно усвідомлювати самого себе рівнозначною частиною світу, де «все пов'язано з усім», і де людина може знайти себе, тільки реалізувавши свій духовно-моральний потенціал. Головне при цьому, не створювати «примусового духу навчального закладу», а прагнути до того, щоб школа стала джерелом радості, пізнання нового, прилучення до світу.

б) У радянській дидактиці проблеми «особистісно-орієнтованого навчання» ставилися і вирішувалися по-різному на рівні теорії і практики. Установки на облік особистісного чинника в ідеології супроводжувалися розглядом особистості учня як засіб формування у практиці навчання певного «гвинтика» системи. Цільова установка навчання виглядала наступним чином: «... навчити самостійно мислити, діяти колективно, організовано, віддавати собі звіт в результатах своїх дій, розвиваючи максимум ініціативи, самодіяльності».

в) Новий етап розвитку радянської дидактики, який зазвичай пов'язують з *30-50-ми роками нашого сторіччя*, характеризується певною зміною акцентів у «особистісно-орієнтованої» проблематики. Сама по собі ідея формування самостійності учнів, врахування їх індивідуальності та віку при організації навчання продовжує декларуватися, але на перший план виходить завдання озброєння учнів системою наукових, предметних знань. Вимога обліку особистісного чинника знайшло відображення у формулюванні в цей період в якості одного з основних дидактичних принципів принципу свідомості і активності. Результативність роботи вчителя оцінювалася за характером успішності учнів, причому успішність оцінювалася більшою мірою за вмінням учнів відтворювати засвоєне.

г) *Наступний період розвитку вітчизняної дидактики - 60 - 80-ті роки - пов'язаний з поглибленим опрацюванням проблеми «навчання та розвитку».* Характерною рисою розвитку дидактики у зазначений період слід вважати дослідження процесу навчання як цілісного явища. Якщо в попередні періоди основна увага приділялася вивченню окремих компонентів процесу навчання - методів, форм і т.п., то тепер на перший план вийшли завдання розкриття рушійних сил навчального процесу. Явно простежується увагу дидактики цього періоду до особистості учня. Робляться спроби визначення сутності самостійної роботи учнів, класифікації видів самостійних робіт.

2. Мета і завдання особистісно орієнтованого навчання.

Традиційне навчання.

Термін “традиційне навчання” передбачає класно-урочну організацію навчання, яка склалась в ХVІІ ст. на принципах дидактики, сформульованих Я.А.Коменським і яка до нашого часу переважає.

Традиційна технологія являє собою авторитарну педагогіку вимог, яка здійснюється у регламентації діяльності примусовості навчальних процедур, централізації контролю, орієнтації на середнього учня.

Методи такої технології базуються на доведенні готових знань (інформації) та навчанні по зразку, на індуктивній логіці (від поодинокого до загального), на механічному заучуванні; на вербальному викладанні навчального матеріалу, на репродуктивному його відтворенні. Процес навчання як діяльність в традиційній системі характеризується відсутністю самостійності, слабкою мотивацією навчальної праці.

Негативні сторони традиційного навчання:

- шаблонна побудова, одноманітність;
- нераціональний розподіл часу уроку;
- забезпечення на уроці первісної орієнтації у матеріалі (досягнення ж високих рівней перекладається на домашнє завдання);
- роз'єднання учнів під час уроку;
- відсутність індивідуального підходу.

Особистісно-орієнтовані технології ставлять у центрі всієї освітньої системи особистість учня, забезпечення комфортних, безконфліктних умов її розвитку, реалізацією її природжених потенціалів. Учні в умовах цієї технології не тільки звичайний суб'єкт, але і суб'єкт пріоритетний, він – мета освітньої системи, а не засіб досягнення чогонебудь далекого від дійсності.

Особистісно-орієнтовані технології характеризуються гуманістичною та психотерапевтичною спрямованістю та мають метою різнобічний, вільний та творчий розвиток учня, формування у нього позитивної “Я – концепції”.

Мета особистісно орієнтованого навчання - процес психолого-педагогічної допомоги дитині у становленні її суб'єктності, культурної ідентифікації, соціалізації, життєвому самовизначенні.

Основні завдання особистісно орієнтованого навчання - розвинути індивідуальні пізнавальні здібності кожної дитини; максимально виявити, ініціювати, використати, "окультурити" індивідуальний досвід дитини; допомогти особистості пізнати себе, самовизначитися та самореалізуватися, а не формувати попередньо задані якості; сформувані в особистості культуру життєдіяльності, яка дає змогу продуктивно будувати своє повсякденне життя, правильно визначати лінії життя.

За допомогою вживання технології **рівневої диференціації** у навчанні на уроках фізкультури можна укріпити здоров'я і розвивати рухову активність учнів. Основні результати занять – профілактика захворюваності у дітей, а також підвищення інтересу до занять фізичними вправами, можливість кожному реалізуватися, досягати успіху. Даний вид технології може бути застосований по наступних напрямках:

- завдання з врахуванням рівня підготовки, розвитку, особливості мислення і пізнавального інтересу до предмету;
- облік не лише досягнутого результату, але і динаміки змін фізичної підготовленості учня;
- розподіл учнів на медичні групи з врахуванням стану здоров'я;
- окремі завдання для учнів спеціальної медичної групи;
- для учнів, звільнених від занять за станом здоров'я, розроблені і затверджені теми рефератів;
- залучення учнів на додаткові заняття різними видами спорту і внутрішньошкільні змагання;
- участь обдарованих учнів в змаганнях різних рівнів.

Диференціація навчання (диференційований підхід у навчанні) – це створення всіляких умов навчання для різних шкіл, класів, груп з метою обліку особливостей їх контингенту за допомогою вживання комплексу методичних, педагогічних, психолого-педагогічних і організаційно-управлінських заходів, що забезпечують навчання в гомогенних групах.

По характерних індивідуально-психологічних особливостях дітей, складовим основи формування гомогенних груп, розрізняють диференціацію:

- по віковому складу (шкільні класи, вікові паралелі, різновікові групи);
- по статевому признаку (чоловічі, жіночі, змішані класи, команди, школи).

- по області інтересів (гуманітарні, фізико-математичні, хімічні для біологохімічні і інші групи, напрями, відділення школи).
- по рівню розумового розвитку (рівню досягнень).
- по особово-психологічних типах (типів мислення, характеру, темпераменту і ін.)
- по рівню здоров'я (фізкультурні групи, групи ослабленого зору, слуху, лікарняні класи)
- Якщо кожному учневі відводити час, відповідний його особистим здібностям і можливостям, то можна забезпечити гарантоване засвоєння базисного ядра шкільної програми.

3. Технологія особово-орієнтованого навчання передбачає розвиток особових (соціально-значимих) якостей учнів за допомогою учбових предметів. Сучасний урок фізичної культури і підвищення його ефективності неможливо без розробки питання особово-орієнтованого навчання. На початку навчального року виявити рівень фізичної підготовленості за допомогою тестів і стан здоров'я учнів(за даними медичних карт).

Особистісно-орієнтований і диференційований підходи важливі для учнів, як з низькими, так і з високими результатами в області фізичної культури. Низький рівень розвитку рухових якостей часто буває однією з головних причин неуспішності учнів по фізичній культурі, а учням з високим рівнем не цікаво на уроках, розрахованих на середнього учня. Окрім ділення учнів на основну і підготовчу групи, майже в кожному класі умовно можна розділити дітей ще на декілька груп (категорій):

- абсолютно здорові діти, але що не бажають працювати;
- діти, що тимчасово перейшли в підготовчу групу із-за хвороби;
- погано фізично розвинені діти, які бояться кепкувань, замикаються;
- добре фізично розвинені діти, які можуть втратити бажання займатися на уроках, якщо їм буде дуже легко і нецікаво.

Тому і необхідне диференціювання і завдань, і вмісту, і темпу освоєння програмного матеріалу, і оцінки досягнень. Вміст особово-орієнтованого навчання - це сукупність педагогічних технологій диференційованого навчання руховим діям, розвитку фізичних якостей, формування знань і методичних умінь і технологій управління освітнім процесом, що забезпечують досягнення фізичної досконалості.

1. *Навчання руховим діям.* Проводиться цілісним методом з подальшою диференціацією (виділенням деталей техніки і "розведенням" їх по складності) і далі інтеграцією (об'єднанням) цих частин різними способами залежно від рівня технічної підготовленості учнів з метою якіснішого виконання вправи. Навчання руховим діям передбачає можливість вибору операцій для вирішення тих або інших рухових завдань. В цьому випадку кожен учень може освоїти рухову дію в переважному для нього складі операцій, що стане основою для формування індивідуального, найефективнішого, стилю діяльності. Учні сильної групи (у середині класу) освоюють учбовий матеріал в середньому на два уроки швидше за середніх і слабких учнів. На уроках учням даються різні учбові завдання: одній групі – підготовчі або підводящі вправи, що виконуються в полегшених умовах; іншій – ускладнені підводящі вправи; третій – дія в цілому, але в полегшеному варіанті і так далі. Підготовлені діти виконують вправи в умовах змагань або ускладнених умовах (вживання обтяжувачів, підвищена опора, різні опори), що змінюються, а так само для них збільшується число повторень і число проходження кола. Менш підготовлені учні працюють в стандартних умовах. На уроці обов'язково проводиться індивідуальна робота з тими учнями, в яких не виходить виконання тієї або іншої рухової дії. Індивідуальна робота з учнями на різних етапах уроку сприяє збереженню фізичного, етичного і соціального здоров'я учнів.

2. *Розвиток фізичних якостей.* Диференційований розвиток фізичних якостей, в групах різної підготовленості здійснюється з використанням як однакових, так і різних засобів і методів, але величина навантаження повинна плануватися різною, внаслідок чого рівень фізичної учнів повинен покращуватися в порівнянні з вихідним рівнем. Обов'язковий контроль фізичних навантажень кожного учня по частоті серцевих скорочень перед початком і після закінчення заняття. Для визначення функціонального стану учнів в процесі фізичних навантажень різного характеру можна використовувати порівняння величини

зрушень пульсу з характером і величиною навантажень, а також і просліджувати прудкість відновлення пульсу під час відпочинку.

При проведенні вправ в ігровій або у формі змагання слабких учнів можна розподіляти по всіх командах і частіше проводити заміну цих гравців. Продовжуючи таким чином займатися на уроках, ці діти набувають упевненості в своїх силах і поступово включаються в регулярні заняття. На цьому етапі режим занять для різних груп має бути різним: тренувальним, тонізуючим або щадним.

3. Диференційоване виставляння відмітки по фізичній і технічній підготовленості учнів. При оцінці фізичної підготовленості учнів враховується як максимальний результат, так і приріст їх результату. При цьому індивідуальні досягнення (тобто приріст результатів) мають пріоритетне значення. При виставленні відмітки по фізичній культурі враховувати і теоретичні знання, і техніку виконання рухової дії, і старанність, і уміння здійснювати фізкультурно-оздоровчу діяльність. У роботі обов'язково застосовувати методи заохочення, словесні схвалення. Одних дітей треба переконувати у власних можливостях, заспокоїти, підбадьорити; інших – стримати від зайвого завзяття; третіх – зацікавити.

Все це формує у школярів позитивне відношення до виконання завдань, створює основу для суспільної активності. Всі відмітки обов'язково аргументувати.

Тимчасово звільнені діти, віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи мають бути присутніми на уроках: допомагати в підготовці інвентаря, суддівстві. У іграх їм цікаві посильні ролі, в естафетах їх можна призначити капітанами команд для організації дітей і допомоги з дисципліною, вони можуть взяти участь в допустимих завданнях, знайомляться на уроках з теоретичними відомостями, з технікою виконання деяких рухових дій, що не вимагають великих енергетичних витрат, можуть виконувати вправи рекомендовані лікарем. Орієнтувати сильних дітей на те, що вони зобов'язані допомагати слабким, пропонувати їм підготувати слабкішого товариша до успішного виконання вправи і ставити їм за це високу оцінку.

Структура педагогічної технології.

Технологія - це сукупність *прийомів*, застосовуваних у якому-небудь справі, майстерності, мистецтві. Слід також звернути увагу на те, що поняття "педагогічна технологія" дуже часто використовується для позначення прийомів роботи у сфері виховання. Наведена вище послідовність принципів і правил конструювання педагогічної технології дозволяє виділити основні її структурні частини. Кожна з цих частин відбиває етапи організації педагогічного процесу і створює основу для ефективного управління його цілісністю з одночасним вказівкою на можливість її реалізації на основі сукупності існуючих прийомів організації та управління педагогічним процесом, одним з найважливіших складових якого є виховання (табл. 1).

Таблиця 1. Структура педагогічної технології

Структурні частини педагогічної технології	Змістове наповнення кожної структурної частини педагогічної технології
1. Концептуальна основа	Обґрунтовує філософсько-методологічне підґрунтя, яке лежить в основі розвитку діяльності та форм її організації
2. Змістовна частина навчання	Формулювання цілей навчання, як загальних, так і конкретних; зміст навчального матеріалу
3. Процесуальна частина - технологічний процес	Послідовно розкриває і описує: - Організацію навчального процесу;

- Методи і форми навчальної діяльності школярів;
- Методи і форми роботи вчителя;
- Діяльність вчителя з управління процесом засвоєння матеріалу;
- Діагностику навчального процесу

2. Використання сучасних інформаційних технологій на уроці.

Зростання потреби в інформації і збільшення потоків інформації в людській діяльності зумовлює появу нових інформаційних технологій (**НИТ**), в яких традиційні носії інформації (папір, плівка) використовуються все рідше, поступаючись своїм місцем використання електронних засобів для роботи з інформацією. Проникнення в освіту нових інформаційних технологій змушує подивитися на дидактичний процес як на інформаційний, в якому по-іншому відбувається отримання інформації учнями, її переробка та використання. Слід знати, що нові інформаційні технології в освіті включають в себе три складові: технічні пристрої, програмне забезпечення та навчальне забезпечення. До сучасних технічних пристроїв, окрім комп'ютера, відносяться принтер, модем, сканер, теле- і відеоапаратура, пристрої для перетворення інформації з однієї форми в іншу і ін. Оскільки комп'ютер є основою інформаційних технологій, часто інформатизація освіти розуміється як комп'ютеризація навчання, т.е. використання комп'ютера як засобу навчання, і ширше - як багатоцільове використання комп'ютера в навчальному процесі на основі використання незліченної кількості різних типів електронних мультимедійних видань (табл. 1).

Таблиця 2. Типи електронних мультимедійних видань

Електронні	Підручники, енциклопедії, довідники
Електронні каталоги	Малюнків, фото, тематичних ілюстрацій. Моделей, відеоматеріалів, а також таблиць, схем, презентацій
Електронні бібліотеки	Каталоги та колекції електронних версій друкованих видань
Електронні навчальні середовища	Комплекс засобів навчального впливу як мотивація навчання: пред'явлення матеріалу, відпрацювання, контроль. Інтерактивний характер навчання і варіативність його способів у двох їх різновидах: сценарії і моделюючі середовища навчання
Електронні інтерактивні навчальні засоби	Тренажери, тести - навчальні програми, навчальні системи

Другою складовою інформаційних технологій є програми, що керують роботою на комп'ютері, обслуговуючі цю роботу.

Третьою і найголовнішою складовою інформаційних технологій з позицій дидактики є навчальне забезпечення. Це, по суті, особливий клас програм - навчальні програми, навчальні системи. Власне вони і задають, визначають процес, технологію комп'ютерного навчання. Вони весь час удосконалюються фахівцями. В даний час є бази і банки даних, гіпертекстові системи, створені спеціально для навчальних цілей. Серед навчальних систем найбільш поширені такі: для тренування умінь і навичок, тренувальні; для формування знань, у тому числі наукових понять; програми по проблемному навчанню; імітаційні та моделюючі програми; дидактичні ігри.

Таким чином, інформатизація освіти веде, як було сказано, до зміни істотних сторін дидактичного процесу. Змінюється діяльність вчителя і учня, перетворюючи кожен урок в урок-діалог: вчителя і учня, учня і учня, учня і навчального матеріалу, інформації і знання.

Учень може оперувати великою кількістю різноманітної інформації, інтегрувати її, має можливість автоматизувати її обробку, моделювати.

Проте освоєння інформаційних технологій має стати невід'ємною характеристикою сучасного навчального процесу, оскільки нові покоління учнів ростуть в нових умовах, головною характеристикою яких є всебічна інформатизація та комп'ютеризація навколишнього освітнього середовища.

Практичне заняття № 3

Тема 3. Індивідуальність вчителя і педагогічні технології.

Мета: визначити поняття "індивідуальність вчителя"

Завдання:

1. Визначте спільне і відмінне в поняттях «методика» і «педагогічна технологія».
2. Чи можлива технологізація виховного процесу?
3. Укажіть вимоги, які ставить суспільство до педагога в процесі впровадження нових педагогічних технологій.
4. Які вимоги ставить суспільство перед учителем у процесі впровадження педагогічних технологій?

ПЛАН

1. Педагогічна культура вчителя.
2. Мовна культура вчителя.
3. Вимоги до особистості вчителя.
4. Педагогічні вміння

Ключові терміни: педагогічна культура, педагогічні уміння, компетентність.

Література:

1. Теория и методика физического воспитания /Под ред. Т.Ю. Круцевич, К.: Олімпійська література, 2003. – в 2-х томах.
2. Холодов Ж.К., Кузнецов В.С. Теория и методика физического воспитания и спорта. – М.: Академия, 2000. – 368с.
3. Шиян Б.М. Теория і методика фізичного виховання школярів. Частина 2. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2002.

1. Неодмінним елементом професійної готовності вчителя є висока педагогічна культура. У ній втілені духовні (педагогічні знання, теорії, концепції, накопичений педагогічний досвід, професійні етичні норми) та матеріальні (засоби навчання і виховання) цінності освіти й виховання, а також способи творчої педагогічної діяльності, які слугують соціалізації особистості в конкретних історичних умовах.

Педагогічна культура— професійна культура вчителя, що охоплює його моральні якості, педагогічний такт, педагогічне спілкування, педагогічну майстерність, культуру зовнішнього вигляду.

Педагогічна культура є системним утворенням, що містить такі основні структурні компоненти: педагогічні цінності, творчі способи педагогічної діяльності, досвід створення вчителем зразків педагогічної практики з позицій гуманізму.

Індивідуальна педагогічна культура виявляється в професійній поведінці вчителя. Так, учителеві з високим рівнем педагогічної культури властиві теоретичне обґрунтування власної позиції, системність діяльності, творчість, гнучкість і варіативність у прийнятті рішень. Такий педагог має індивідуальний стиль. Він не тільки зберігає і відтворює духовні цінності освіти та виховання, а й створює їх, стає новатором. У вчителя з низьким рівнем професійної культури виявляються невпевненість, нестійкість власної педагогічної позиції, безсистемність, непослідовність, невміння розв'язувати педагогічні проблеми, труднощі на психологічному рівні. Педагогічна культура в реальному педагогічному процесі перебуває в єдності із загальною культурою і мораллю вчителя.

Культура зовнішнього вигляду — невід'ємний елемент іміджу вчителя. Вона виконує професійну функцію: сприяє вихованню художньо-естетичних смаків учнів та уособлює професійну діяльність учителя. Одяг має бути естетично витриманий: гарний, помірних насичених барв, діловий, але не буденний. У манері вдягатися виявляється вміння враховувати місце, вік, нагоду, пори року, контингент вихованців та конкретну ситуацію. У щоденному гардеробі вчителя неприпустиме ультрамодне вбрання, незвичайний фасон якого відвертає увагу учнів, занадто яскраві кольори, що стомлює і дратує дітей. Взуття має бути чистим, зручним, легким та елегантним. Висота підборів оптимальна, а їхній стукіт не повинен відволікати школярів. У виборі прикрас важливі смак і чуття міри. Не можна носити надто дорогих і яскравих коштовностей, надміру експериментувати з волоссям; потрібно робити акуратну зачіску і не змінювати колір надто часто. Макіяж має бути помірним, гармоніювати з одягом, зачіскою, аксесуарами, прикрасами, відповідати віку, порі року та обставинам.

2.Однією з невідмінних характеристик діяльності вчителя є його **мовна культура**. Мова — основний інструмент педагогічної праці, засіб безпосереднього впливу на свідомість і поведінку учнів. Важливі показники мовної культури педагога: змістовність, логічність, точність, ясність, стислість, простота, емоційна виразність, яскравість, образність, барвистість мовлення, літературна вимова, вільне і невимушене оперування словом, фонетична виразність, інтонаційна різноманітність, чітка дикція, правильне використання логічних наголосів та психологічних пауз, взаємовідповідність між змістом і тоном, словами, жестами та мімікою. Значну роль у мовленні вчителя відіграють постановка голосу, його тон. З учнями потрібно розмовляти так, щоб вони відчували в мові педагога його волю, душу і культуру, вірили його словам; «.. не повинно бути штучності, навмисності. Природними та живими мають бути міміка і жести учителя, вони повинні виражати непідробну зацікавленість у подіях, що відбуваються під час навчання» (К. Ушинський).

Найкращий, на думку дітей, учитель веселий, оптимістично налаштований, який уміє доречно пожартувати.

Отже, учитель, виконуючи своє основне суспільне призначення — передавання культурного, освітнього досвіду і сприяння соціальному прогресу, — повинен відчувати прогресивні зміни в навчальних, інформаційних, технологічних, соціальних галузях суспільного буття, бути готовим прийняти нове і водночас мати власні позицію та переконання.

3.Специфіка педагогічної діяльності ставить перед учителем низку вимог до його особистості, які в педагогічній науці визначають як професійно значущі особистісні якості. Вони характеризують інтелектуальну та емоційно-вольову сторону особистості, суттєво впливають на результат професійно-педагогічної діяльності, визначають індивідуальний стиль педагога.

Професійні вимоги до педагога охоплюють його людські якості, фахову компетентність, педагогічні здібності, психолого-педагогічні знання та вміння.

У сучасних умовах особливої значущості набувають **людські якості педагога**: гуманність, порядність, терплячість, чесність, відповідальність, справедливість, урівноваженість, доброзичливість, стриманість, чуйність, емоційна культура, потреба в спілкуванні та ін. Це зумовлено тим, що науково-технічний прогрес призводить до розриву між технічною підготовкою людини і рівнем її соціальної свідомості, моральності.

Обов'язковою для кожного вчителя якістю є гуманізм, що виявляється у ставленні до учня як найбільшої цінності на землі. Він має виражатися в конкретних діях і вчинках: любові до дітей, умінні поважати їхню людську гідність, потребі і здатності надавати кваліфіковану педагогічну допомогу в їхньому особистісному розвитку.

Не менш важливою вимогою до педагога, як і до фахівця в будь-якій галузі, є **компетентність** (лат. *competens* — відповідний, здібний) — обізнаність і володіння досвідом у своїй сфері. Під професійною компетентністю вчителя розуміють його

особистісні можливості, які дають змогу самостійно й ефективно реалізовувати цілі педагогічного процесу. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її на практиці.

Педагогічна компетентність — це єдність теоретичної і практичної готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності.

Практична педагогічна діяльність нерозривно пов'язана з наявністю *педагогічних здібностей* — якостей особистості, що інтегровано відображаються в схильності до роботи з дітьми, любові до них, задоволенні від спілкування з ними. Педагогічні здібності (талант, покликання, задатки) є важливою передумовою оволодіння педагогічною професією. Однак багато спеціалістів поділяють думку про те, що відсутність яскраво виражених педагогічних здібностей може бути компенсована розвитком інших важливих професійних якостей — старанності, працелюбності, дисциплінованості, організованості, наполегливості, уміння визначати мету і досягати її, самовдосконалюватися.

Педагогічні вміння — це сукупність послідовних дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях. Частина цих дій може бути автоматизованою (навички). Через педагогічні вміння розкривається структура професійної компетентності педагога. Зважаючи на те що розв'язання будь-якого педагогічного завдання зводиться до тріади «мислити — діяти — мислити», що збігається з компонентами (функціями) педагогічної діяльності та відповідними їм вміннями, виокремлюють такі педагогічні вміння:

- «переводити» зміст процесу виховання в конкретні педагогічні завдання;
- вивчати особистість і колектив для визначення рівня їх підготовленості до активного оволодіння новими знаннями та проектування на цій основі розвитку колективу й окремих учнів;
- визначати комплекс освітніх, виховних і розвивальних завдань, конкретизувати їх і з'ясовувати основне;
- будувати і реалізовувати логічно завершену педагогічну систему: комплексне планування освітньо-виховних завдань — обґрунтований добір змісту освітнього процесу оптимальний добір форм, методів і засобів його організування;
- виявляти і встановлювати взаємозв'язки між компонентами і факторами виховання, приводити їх у дію; створювати необхідні умови (матеріальні, морально-психологічні, організаційні, гігієнічні та ін.);
- активізувати особистість школяра, розвивати його діяльність, яка перетворює учня з об'єкта на суб'єкт виховання; організувати і розвивати спільну діяльність; забезпечувати зв'язок школи із середовищем, регулювати зовнішні незапрограмовані впливи;
- обліковувати й оцінювати результати педагогічної діяльності, тобто здійснювати самоаналіз і аналіз освітнього процесу та результатів власної діяльності; визначати новий комплекс стрижневих і другорядних педагогічних завдань.

Тема 4. Технології організації групової навчальної діяльності на уроках фізичної культури.

Мета: ознайомлення студентів з організацією групової навчальної діяльності на уроках фізичної культури.

Завдання:

1. Сформулювати основні завдання і мету технології організації групової навчальної діяльності на уроках фізичної культури.
2. Розкрити функції та її загальні правила використання технології.

ПЛАН

1. Мета і завдання технології організації групової навчальної діяльності на уроках фізичної культури.
2. Функції технології організації групової навчальної діяльності на уроках фізичної культури.
3. Загальні правила роботи в групах на уроках фізичної культури.

Ключові терміни і поняття: групова навчальна діяльність,

Література:

1. Аксьонова О.П. Формування фізичної культури учнів початкової школи в умовах диференційованого навчання: Дис.... пед. наук: 13.00.07 – теорія та методика виховання. – Запоріжжя, 2005. – 226
2. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.Л., Суизенко І. М. Критичне мислення: як цього навчити: Науково-методичним посібник / За наук. ред. О. І. Пошетун. -Х., 2007.-190 с.
3. Гін А.О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. – Луганськ: Навчальна книга, Янтар, 2004. – 84 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології.- К.: Академвидав,2004.
5. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. - К.: Магістр-5,2007.-255 с.

1. Робота в групах надає всім учасникам можливість діяти, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування (зокрема, відпрацювання прийомів активного слухання, прийняття спільного рішення, узгодження різних поглядів). Роботу в групах слід використовувати тоді, коли необхідно розв'язати проблему, з якою важко впоратись індивідуально та коли одним із очікуваних результатів є набуття навичок роботи в команді.

Під час створення груп рекомендується об'єднувати в одній групі учасників із різними рівнями підготовки та досвіду з питання, що розглядається, оскільки в різнорідних групах стимулюється творче мислення, інтенсивний обмін ідеями, проблема може бути розглянута з різних боків.

Методична література містить сформульовані на основі досвіду інтерактивного навчання загальні правила роботи в групах:

- кожний учасник за бажанням має можливість висловитися;
- усі учасники групи поважають цінності та погляди кожного, навіть якщо не згодні з ними; обговорюються ідеї, а не люди, що їх висловили;
- усі учасники роблять зауваження стисло й по суті;
- усі конфлікти, що виникають, розв'язуються мирним шляхом із урахуванням інтересів учасників і правил роботи;
- усі учасники прагнуть створити відкриту, ділову, дружню атмосферу;
- після завершення групової роботи її результати повинні бути презентовані іншим групам

Наприклад, на уроці фізичної культури «Україна-футбольна країна» групову роботу можна організувати таким чином.

Учні об'єднані у 3 групи:

- 1 група - історики;
- 2 група - теоретики;
- 3 група -болівальники.

Завдання:

- 1 група – підготувати доповідь «Історія формування футбольних традицій в Україні»;
- 2 група – розповісти про основні правила гри в футбол;
- 3 група – підготувати розповідь про видатних українських футболістів.

Групування учнів класу.

Групування - це метод створення пар або підгруп для дискусій, «мозкового штурму», рольових ігор, розв'язання проблем або іншої подібної діяльності під керівництвом учителя. Групування може мати сенс у будь-який момент під час уроку. До того ж, ця діяльність допоможе отримати задоволення від роботи, створити дружні стосунки та додати учням енергії.

Привітання: запропонуйте кожному з учнів пригадати цифру - один, два, три, - яка кому подобається. Нехай не називають її решті.

Тепер нехай знайдуть своїх «нумерологічних «духовних» братів і сестер»: нічого не кажучи, нехай потиснуть одне одному руки. («Якщо моє число один, я тисну вашу руку один раз» тощо.) Ті, у кого однакове число, об'єднуються і продовжують шукати інших людей із таким самим числом.

Нумерація: запропонуйте дітям перерахуватися, використовуючи стільки номерів, скільки груп ви хочете утворити. Це найшвидший спосіб об'єднання в групи.

Групування за ярликами: учитель роздає дітям заздалегідь підготовлені номери (набори двійок, трійок, четвірок та ін.). Учням пропонують знайти товариша або підгрупу з такими самими, як у нього (у неї) ярликами.

Відомі персонажі: перед заняттям учитель обирає відомі всім групи персонажів і записує імена відповідних героїв на картках, які навмання роздаються дітям. Тоді кожен учень шукає інших персонажів зі своєї групи.

3. Правила групової роботи:

Кожен учасник має можливість висловитися, якщо в нього є бажання.

Усі учасники групи поважають цінності та погляди кожного, навіть якщо не згодні з ними.

Обговорюються ідеї, пропозиції, а не люди, які їх висловили.

Усі учасники роблять суттєві зауваження коротко.

Кожен учасник, навіть, захищаючи свою точку зору, відкритий для сприйняття чужих ідей, думок та інтересів інших учасників.

Усі розбіжності, конфлікти, що виникають під час роботи, розв'язуються мирним шляхом, з урахуванням інтересів учасників і правил роботи.

Усі учасники намагаються створити відкриту, ділову, дружню атмосферу.

Під час роботи в малій групі з п'яти осіб учасники можуть виконувати такі ролі:

ведучий (посередник-організатор роботи групи);

секретар (записує результати роботи);

доповідач (представляє результати роботи групи решті груп);

спостерігач (аналізує індивідуальну поведінку членів групи, визначає, як члени групи можуть упоратися з проблемами, що виникають під час роботи);

хронометрист (стежить за часом, призначеним для групової роботи).

Правила роботи в групах:

Перед початком роботи розподілити ролі.

Уважно читати завдання-інструкцію(слухати).

Говорити по черзі, не перебивати одне одного.

Дотримуватися відведеного часу.

Презентувати роботу може командир групи.

Давати можливість презентувати дослідження всім членам групи.

Дотримуватися правила піднятої руки.

Працювати так, щоб не заважати іншим.

«Мозковий штурм»

«Мозковий штурм» є відмінним методом для використання досвіду учнів із метою розв'язання проблем та розробки ідей. Є, однак, дуже специфічні правила й основні принципи для «мозкового штурму», яких потрібно дотримуватись.

«Мозковий штурм» найкраще спрацьовує в групах у кількості 5-7 осіб.

Основні ознаки

Чітко визначте проблему або тему для «мозкового штурму». Працюйте в колі.

Оберіть лідера, який веде обговорення і заохочує появу нових ідей. Він повинен заохочувати кількість, а не якість ідей.

Щоб збільшити появу нових ідей, ви можете надати учням певний час на роздуми і після декількох хвилин розпочинати знову.

Правила «мозкового штурму»

Жодної критики!

Запозичення інших ідей є нормальним явищем.

Бажаною є велика кількість ідей.

Оцінювання відбувається згодом.

Щоб удосконалити якість ідей, надайте дітям час для того, щоб вони написали свої ідеї спочатку індивідуально.

Діліться ідеями циклічно, коли окремі учасники або групи розповідають про одну ідею по черзі та ідеї не повторюються.

«Мозковий штурм» може бути проведений у двох групах - тоді кожна група поширює список, який складається, зважаючи на списки інших.

«Мозайка»

Учням пропонується самостійно опрацювати матеріал (кожному різний) і законспектувати його в один із розділів таблиці за певний час. Після цього діти по черзі ознайомлюють свою групу з конспектом, а члени групи повинні за ним занотувати до таблиці ті самі нотатки. Наприкінці спілкування в усіх членів групи повинна бути заповнена таблиця.

Тема 5. Проектна технологія.

Мета: Поглибити знання студентів про суть та види проектної технології.

Завдання:

1. Сформулювати основні уявлення про проектну технологію.
2. Визначити мету і завдання цієї технології.
3. Розглянути типи проектної технології.

План

1. Суть проектної технології.
2. Мета і завдання проектної технології..
3. Зміст проектної технології.
4. Використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ)

Навчально – матеріальне забезпечення – мультимедійний проектор, презентація.

Література:

1. Зоц В. Впроваджуються проєктивні технології / В. Зоц // Завуч. – 2014.- №6— С.2.
2. Коберник О. Проєктивна педагогіка і національна школа / О. Коберник// Шлях освіти.— 2010. —№1. —С.7—9.
3. Єрмакова, Г.М. Несен. — К.: Богдана, 2013. —520с.
4. Башинська Т. Проєктувальна діяльність — основна взаємодія вчителя та учнів./Т.
5. Галицький О. Навчаємо і виховуємо / Проєктна діяльність у школі О.Галицький.— К. : Шк. Світ, 2007.— С. 79-86.
6. Доненко О. Створюємо колективний проєкт/ О. Доненко // Завуч (ШС).—2014. —№2. —С. 15—17

1. Суть проектної технології.

В ході модернізації освіти, одному з основних завдань у викладанні предмету «фізична культура» стає освоєння знань про фізичну культуру і спорт, їх історію і сучасний розвиток, роль у формуванні здорового способу життя.

Позбавлення дітей необхідної рухової активності на користь вивчення теорії, або вивчення теоретичної частини побіжно, не акцентуючи на цьому великої уваги, заставляє вчителя шукати нові стратегії у викладанні саме теоретичної частини фізичної культури.

Практика показує, що найбільш раціональним є впровадження **методу проєктів**. Це дозволяє вирішувати відразу декілька завдань:

- розвиток особових компетентностей учнів;
- інтегрованість процесу навчання;
- заощадження часу на самому уроці.

Технологія проєктів подобає для учнів початкової, основної і середньої школі, цікавляться дослідницькою і проектною діяльністю, а також для обдарованих учнів. Проектна технологія на уроці фізичної культури дозволяє будувати навчання на активній основі, через цілеспрямовану діяльність учня, погодившись з його особистим інтересом.

Складаючи проєкт, він перетворюється з об'єкту в суб'єкт навчання, самостійно вчиться і активно впливає на зміст власної освіти. Така робота дає можливість усвідомити, що уроки фізичної культури розвивають не лише фізично, але і інтелектуально.

Проектна діяльність – це створення проблемних ситуацій, активізація пізнавальної діяльності учнів в пошуку і вирішенні складних питань, що вимагають актуалізації знань, побудови гіпотез. Метод проєктів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів (індивідуальну,

парну, групову), яку вони виконують у відведений для цієї роботи час (від декількох хвилин уроку до декількох тижнів, а інколи і місяців).

Проекти на уроках фізкультури - це проекти по дослідженню впливів ФК на організм людини, по дослідженню історії спорту, підготовці і проведенню змагань і спортивних свят і так далі. Вживання технології проектного навчання зробить учбовий процес більш захопливим для учнів: самостійний збір учнями матеріалу по темі, теоретичне обґрунтування необхідності виконання того або іншого комплексу фізичних вправ або опанування тих або інших фізичних умінь і навиків для власного вдосконалення, виховання вольових якостей. В учнів при розробці власного проекту закладатимуться основи знань у вживанні всіляких методик підтримки здоров'я і фізичного вдосконалення. Інформація, самостійно здобута учнями для власних проектів, дозволить усвідомити життєву необхідність рухових умінь, що набувають на уроках.

Учні, таким чином, стануть компетентними і в теорії предмету, що необхідне як умова грамотного виконання фізичних вправ. Проектні технології дозволяють зробити з уроку рухової активності в урок освітнього напрямку. У кожній школі є учні, що мають обмеження в руховій активності, для яких такий вид діяльності дає можливість проявити себе.

Робота над проектом — практика особистісно-орієнтованого навчання в процесі конкретної праці учня, на основі його вільного вибору, з урахуванням його інтересів. У свідомості учня це має такий вигляд: "Все, що я пізнаю, я знаю, для чого це мені треба і де я можу ці знання застосувати".

Для педагога — це прагнення знайти розумний баланс між академічними і прагматичними знаннями, вміннями та навичками.

Навчальне проектування орієнтоване перш за все на самостійну діяльність учнів — індивідуальну, парну або групову, яку учні виконують впродовж визначеного відрізка часу.

Технологія проектування передбачає розв'язання учнем або групою учнів якої-небудь проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з другого — інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, творчості.

Результати виконання проектів повинні бути "відчутні": якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична — конкретний результат, готовий до впровадження.

Проектна технологія передбачає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих за своєю суттю методів, прийомів, засобів.

Таким чином, суть проектної технології — стимулювати інтерес учнів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань. Від теорії до практики, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, дотримуючи відповідний їх баланс на кожному етапі навчання.

2. Мета і завдання.

Метою навчального проектування є створення педагогом таких умов під час освітнього процесу, за яких його результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності учня.

Продуктивна діяльність, перш за все, плідна для освіти, є індивідуальною дією, результатом якої може бути корисний матеріал або нематеріальний продукт, отже, вона має практичну цінність. Оскільки таке навчання розвивається у продуктивній діяльності, воно розширює сферу суб'єктивності в процесі самовизначення, творчості і конкретної участі.

Під час використання технології вирішується ціла низка різнорівневих дидактичних, виховних і розвивальних завдань: розвиваються пізнавальні навички учнів, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації тощо.

Основні завдання.

1. Не лише передати учням суму тих чи інших знань, а навчити здобувати ці знання самостійно, вміти застосовувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань.
2. Сприяти учневі у здобутті комунікативних навичок, тобто здатності працювати у різноманітних групах, виконуючи всілякі соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника тощо).

3. Розширити коло спілкування дітей, знайомство з іншими культурами, різними точками зору на одну проблему.

4. Прищепити учням уміння користуватися дослідницькими прийомами: збирати необхідну інформацію, вміти її аналізувати з різних точок зору, висувати різні гіпотези, вміти робити висновки.

3. Зміст технології.

Перш за все вчитель повинен знати основні вимоги, які висуває проектна технологія до її організації:

1) наявність значущої у дослідницькому, творчому плані проблеми (завдання), що потребує інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її розв'язання (наприклад, дослідження демографічної проблеми у різних регіонах світу; проблема впливу кислотних дощів на довкілля тощо);

2) практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів (наприклад, доповідь у відповідні служби про демографічний стан певного регіону, фактори, що впливають на цей стан, тенденції, простежувані у розвитку цієї проблеми, спільний випуск газети, альманаху з репортажами з місця подій);

3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність учнів;

4) структурування змістової частини проекту (з указуванням поетапних результатів);

5) використання дослідницьких методів: визначення проблеми досліджуваних завдань, що впливають з неї, висунення гіпотези їх розв'язання, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, аналіз отриманих даних, підбиття підсумків, коректування, висновки.

Можуть бути різні підстави для вибору тематики проекту, її може бути сформульовано фахівцями. Винесено вчителям з урахуванням навчальної ситуації зі свого предмета, інтересів і здібностей учнів. Тематику проекту можуть запропонувати і самі учні.

Результати проектів повинні бути матеріальними, тобто відповідно оформленими — відеофільм, альбом, бортжурнал, комп'ютерна газета, альманах тощо.

Розрізняють такі типи проектів:

Дослідницькі проекти — потребують добре обміркованої структури, визначеної мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продумане методів, у тому числі експериментальних методів обробки результатів. Вони повністю підпорядковані логіці дослідження мають відповідну структуру: визначення теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення предмета й об'єкта, завдань і методів, визначення методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми і намічення шляхів її розв'язання.

Творчі проекти — не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, прийнятій групою логіці спільної діяльності, інтересам учасників проекту. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх представлення — рукописний журнал, колективний колаж, відеофільм, вечір, свято тощо. І тоді потрібні сценарій фільму, програма свята, макет журналу, альбому, газети.

Ігрові проекти — учасники беруть собі визначені ролі, обумовлені характером і змістом проекту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості, імітуються їх соціальні і ділові стосунки, які ускладнюються вигаданими учасниками ситуаціями. Ступінь творчості учнів дуже високий, але домінуючим видом діяльності все-таки є гра.

Інформаційні проекти — спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи над проектом. Структуру такого проекту можна позначити таким чином: мета проекту, його актуальність; методи отримання (літературні джерела, засоби масової інформації, бази даних, у тому числі й електронні, інтерв'ю, анкетування тощо) та обробки інформації (її аналіз, узагальнення, зіставлення з відомими фактами, аргументовані висновки); результат (стаття, реферат, доповідь, відеофільм); презентація (публікація, у тому

числі в електронній мережі, обговорення у телеконференції). Такі проекти можуть бути органічною частиною дослідницьких проектів, їхнім модулем.

Практико-орієнтовані проекти — результат діяльності учасників чітко визначено з самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників (документ, програма, рекомендації, проект закону, словник, проект шкільного саду). Проект потребує складання сценарію всієї діяльності його учасників з визначенням функцій кожного з них. Особливо важливими є хороша організація координаційної роботи у вигляді поетапних обговорень та презентація одержаних результатів і можливих засобів їх упровадження у практику.

За кількістю учасників проекти поділяються на *особистісні, парні та групові*.

За тривалістю проведення проекти розрізняють *короткодійчі* (кілька уроків з програми одного предмета), *середньої тривалості* (від тижня до місяця), *довготривалі* (кілька місяців).

На практиці частіше доводиться мати справу зі *змішаними* типами проектів.

Дуже важливо організувати зовнішню оцінку виконання проекту, що дозволяє підвищити ефективність його виконання, усунути труднощі, вносити вчасну корекцію. В ігрових проектах, що мають характер змагання, може використовуватися бальна система. Важко оцінювати проміжні результати у творчих проектах. Але здійснювати моніторинг все одно необхідно, щоб допомогти, коли це потрібно.

3.Вимоги до особистості педагога.

Вміння користуватися проектною технологією є показником високої кваліфікації педагога, його інноваційного мислення, орієнтації на особистісний і професійний розвиток дитини у процесі навчання.

Під час організації навчального проектування вчитель виконує такі функції:

- допомагає учням у пошуку джерел, необхідних їм у роботі над проектом;
- сам є джерелом інформації;
- координує весь процес роботи над проектом;
- підтримує і заохочує учнів;
- підтримує неперервний рух учнів у роботі над проектом.
- треба вміти допомогти учневі, не виконуючи роботи замість нього.

Педагог повинен добре знати предмет і своїх учнів. Їхні можливості, інтереси, бажання. Психологічна грамотність і компетентність учителя вкрай важливі для організації проектною діяльності учнів. Педагог повинен бути комунікабельним і толерантним.

Особливу роль відіграють креативні здібності вчителя, його творчий потенціал, досвід творчої діяльності. Педагогічна професія — одна з найбільш творчих. Від педагога очікують не тільки досконалого володіння предметом, який він викладає, а й володіння педагогічною психологією, мистецтвом акторської майстерності. Вчитель впливає на учнів яскравістю власної індивідуальності. Самоцінність особистості важлива у цій технології як в жодній іншій.

4.Використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) в позаурочній діяльності і на уроках робить предмет фізична культура сучасним. Складовими частинами ІКТ є електронний, програмний і інформаційний компоненти, спільне функціонування яких дозволяє вирішувати завдання, суспільства, що поставляються розвитком.

Не дивлячись на те, що урок фізкультури - це практика, тут є місце і теорії. Вчителів необхідно знаходити і використовувати такі методи вчення, які дозволили б кожному учневі проявити свою активність, свою творчість, активізувати рухову і пізнавальну діяльність. Сучасні педагогічні технології, а так само використання Інтернет – ресурсів, нових інформаційних технологій, дають можливість педагогові досягти максимальних результатів. ІКТ дозволяють організувати учбовий процес на новому, вищому рівні, забезпечувати повніше засвоєння учбового матеріалу. Інформаційно комунікативні технології дозволяють вирішити проблему пошуку і зберігання інформації, планування, контролю і управління заняттями фізичною культурою, діагностики стану здоров'я і рівня фізичної підготовленості тих, що займаються.

Використання презентацій на уроках дозволяє детальніше і наочно надавати теоретичний матеріал, що робить процес освіти найбільш ефективним. Цей вигляд роботи може бути використаний при вивченні техніки виконання розучуваних рухів, оскільки за допомогою наочної картинки даний рух можна розбивати не лише на етапи виконання, але і коротші фрагменти і створити правильне представлення рухових дій, що виучуються про техніку.

За допомогою презентації також можна доступно пояснити правила спортивних ігор, тактичні дії гравців, барвисто піднести історичні події, біографії спортсменів. Наявність візуального ряду інформації дозволяє закріпити в пам'яті.

Створення флеш-презентацій і відеороликів з комплексами загальнорозвиваючих вправ (зрв) можуть стати помічниками вчителів. Такий матеріал може бути використаний також вчителями – предметниками при проведенні ранкової зарядки.

Одним з видів домашнього завдання може бути створення презентації по темах «Здоровий спосіб життя і я», «Способи гартування», «Шкідливі звички» «Гімнастика» і так далі. Діти можуть виконувати такі завдання як самостійно, так і в групах, що дозволяє переходити їм до виконання проектів, проявляючи свою творчість.

Тема 6. Ігрові технології.

Мета: ознайомити студентів з суттю ігрових технологій і використанням їх в процесі викладання фізичної культури в школі.

Завдання:

1. Сформулювати основні завдання ігрової технології.
2. Розкрити функції ігрової технології та її загальні правила використання.

ПЛАН

1. Мета, завдання і функції ігрової технології.
2. Класифікація ігор.
3. Вимоги до вибору ігор.

Література:

1. Булгаков. Сучасні педагогічні технології в системі шкільного фізичного виховання / О. І. Булгаков // Науково-методичний посібник. Вінниця 2011. Вид. «Діло» 112 с.
2. Галузьяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
3. Грицай Ю.О., Бірюк С.В., Литвиненко О.М. Педагогічні основи здоров'язберігаючого навчального процесу школярів./ Ю.О. Грицай, С.В. Бірюк, О.М. Литвиненко. - Навчальний посібник – Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г.В. - Миколаїв , 2015. - 214с.
4. Грицай Ю.О. Педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник. - Миколаїв: Вид-во "Іліон", 2007. - 564.

1. Пріоритетним напрямком роботи кожної школи є підвищення якості освіти через використання інноваційних технологій на уроках і позакласних заняттях. Тому сучасний педагог повинен досконало володіти знаннями в області цих технологій і успішно застосовувати їх на своїх уроках. Вчитель, використовуючи сучасні технології, може удосконалювати не лише фізичні якості, а також розвивати творчій потенціал учнів.

Практика показує, вживання **ігрових технологій** з врахуванням вікових особливостей не втрачає актуальності. Кожному віку відповідає свій набір ігор, хоча бувають і виключення. Ігрова технологія є унікальною формою вчення, яка дозволяє зробити звичайний урок цікавим і увлекательним.

Ігрова діяльність на уроках фізичної культури займає важливе місце в освітньому процесі. Цінність ігрової діяльності полягає в тому, що вона враховує педагогічну для психологотипу природу дитяти, відповідає його потребам і інтересам. Гра формує типові навички соціальної поведінки, специфічні системи цінностей, орієнтацію на групові і індивідуальні дії, розвиває стереотипи поведінки в людських общностях.

Ігрова діяльність на уроках в школі дає можливість підвищити в учнів інтерес до учбових занять. Дозволяє засвоїти більшу кількість інформації, заснованої на прикладах конкретної діяльності, що моделюється в грі, допомагає дітям в процесі гри навчитися приймати відповідальні рішення в складних ситуаціях.

Використання ігрових форм занять веде до підвищення творчого потенціалу учнів і до глибшого, осмисленого і швидкого освоєння матеріалу. Ігрові форми роботи в учбовому процесі можуть нести ряд **функцій**:

- навчальна;
- виховна;
- коректувально-розвивальна;
- психотехнічна;
- комунікативна;
- розважальна;
- релаксаційна

Ігрова діяльність, з точки зору впливу на особистість учня, виконує також такі функції: *спонукальну* (викликає інтерес у студентів); *комунікабельну* (засвоєння елементів культури спілкування майбутніх спеціалістів); *самореалізацій* (кожен учасник гри реалізує свої можливості); *розвивальну* (розвиток уваги, волі та інших психічних якостей); *розважальну* (отримання задоволення); *діагностичну* (виявлення відхилень у знаннях, уміннях та навичках, поведінці); *корекційну* (внесення позитивних змін у структуру особистості майбутніх фахівців).

Прискорення темпу сучасного життя ставить завдання активніше використовувати гру для виховання підростаючого покоління. Зараз зрозуміло, що ігри необхідні для забезпечення гармонійного поєднання розумових, фізичних і емоційних навантажень, загального комфортного стану.

2. Особливу увагу слід приділяти рухливим іграм в початковій і середній ланці, оскільки в цьому віці закладаються основи ігрової діяльності, направлені на вдосконалення ігрових умінь і техніко-тактичних взаємодій, необхідних при подальшому вивченні і опануванні спортивних ігор. І, звичайно, рухливі ігри, це прекрасна база по розвитку рухових здібностей і умінь.

У модулі програми «Легка атлетика» використовуються рухливі ігри, направлені на закріплення і вдосконалення навиків бігу, стрибків і метань, на розвиток швидкісних, швидкісно-силових здібностей, здібностей орієнтування в просторі і тому подібне

У модулі програми «Спортивні ігри» - ігри і естафети на опанування тактико-технічних навиків спортивних ігор, що вивчаються. У модулі «Гімнастика» - рухливі ігри з елементами єдиноборств.

Через особливості дітей не всяку гру можна використовувати, необхідно враховувати рівень трудності гри і складність її у взаємодії гравців. Гра буде цікава, якщо доступна і зрозуміла. Для цього можна використовувати різні варіанти однієї гри, які передбачають збереження її правил і умінь дітей з врахуванням їх віку і індивідуальних особливостей.

Для того, щоб гра приносила користь, необхідно продумувати її до дрібниць. Строго дотримувати правила гри, техніку безпеки, як для тих, що грають, так і для спостерігають за грою. Ігри з дидактичною спрямованістю учать дітей об'єднувати рухи і отримані на заняттях і в повсякденному житті знання, факти, систематизуючи їх в єдине цілісне уявлення про навколишню дійсність.

3 Вимоги до відбору ігор наступні:

- гра повинна давати нові поняття;
 - у грі повинні розвиватися здібності правильно оцінювати просторові і тимчасові стосунки, швидко реагувати на часто змінну обстановку;
 - дидактичний і руховий зміст гри повинен відповідати особливостям програмного матеріалу;
 - міра складності гри повинна відповідати засвоєним умінням і навичкам.
- При організації і проведенні гри необхідно дотримуватися наступних правил:
- простота і доступність правил;

- кожне дитя має бути активним учасником гри;
- виключити щонайменшу можливість ризику, загрози здоров'ю дітей;
- безпека використовуваного інвентаря;
- гра не повинна принижувати гідності тих, що грають.

Тема 7. Організаційно-педагогічні технології.

Мета: Визначити вплив сучасних організаційно-педагогічних технологій фізичного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів на підвищення інтересу та мотивації до занять фізичними вправами із застосуванням естетичних форм фізичної культури.

Завдання:

1. Сформувати основні уявлення про організаційно-педагогічні технології.
2. Розкрити сутність, риси та завдання організаційно-педагогічних технологій.

ПЛАН.

1. Блоки організаційно-педагогічної технології
2. Реалізація особистісних потреб учнів на уроках фізичної культури
3. Головні завдання позаурочної форми виховання

Література:

1. Організація профільного навчання. Довідник вчителя фізичної культури в запитаннях та відповідях. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007. – С. 180.
2. Про затвердження заходів, спрямованих на реформування системи фізичного виховання учнів та студентської молоді у навчальних закладах України : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1078 від 27.11.2008 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
3. Прокопенко І. Ф. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів: Навч. посібник. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов – Харків: Колегіум, 2008. – 344 с.

1. На сучасному етапі розвитку системи загальної середньої освіти, певного реформування потребує і традиційна система фізичного виховання школярів. На перший план виходить пошук сучасних організаційно-педагогічних технологій проведення урочних, позаурочних та позакласних занять з урахуванням індивідуальних і вікових характеристиках кожного школяра, врахуванням особистісних потреб, інтересів, мотивів учнів загальноосвітніх навчальних закладів щодо підвищення рівня рухової активності за рахунок занять фізичними вправами. Відмічаємо також, що великого значення набула й виховна складова процесу фізичного виховання, а саме формування моральності, інтелекту, компетентності, що створює умови для формування фізичної культури особистості школярів]. З вище викладеного витікає, що реформування системи фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах повинно відбуватись у декількох напрямках. Особливе значення має дослідження прикладної спрямованості засобів і методів фізичної культури.

Блоки організаційно-педагогічної технології

Організаційний блок:

- Форми фізичного виховання;
- Нормативні акти;
- Організаційні структури та ін.

Мотиваційний блок:

- Інтереси та потреби учнів;
- Самоорганізація фізкультурно-оздоровчої діяльності та ін.

Педагогічний блок:

- Методики фізичного виховання та видів спорту;
- Теоретичні та практичні знання та ін.

2. Одним з важливих факторів, який сприяє позитивній мотивації учнів шкіл до занять фізичними вправами є реалізація їх особистісних потреб. Однією з умов ефективної

мотивації до занять фізичними вправами переважної більшості учениць середньої та старшої ланок школи, є реалізація їх інтересів, пов'язаних з заняттями ритмікою, аеробікою, фітнесом, шейпінгом, чир-лідінгом та іншими сучасними та кон'юнктурно-обумовленими видами фізкультурно-оздоровчих занять. Слід відмітити, що якщо ігрові види спорту широко представлені, проблеми фізичного виховання і спорту № 6 / 2010 99 ні у шкільній програмі з фізичної культури, і хлопці у змозі задовольняти власні уподобання, то у основній масі школярів відсутня можливість (або практично відсутня) відвідувати різноманітні приватні фітнесклуби, фітнес-центри та ін. Разом з тим засвідчуємо, що у шкільному середовищі створились передумови для впровадження естетично-рекреаційних технологій у навчальний процес, що стимулюють інтерес та рухову активність учнів на підставі застосування ритмічної музики, сучасних тілорухів у руслі естетичних форм таких занять, спрямованих на підвищення рівня рухової культури та задоволення цим процесом.

Окрім реалізації індивідуальних потреб, такий спосіб організації навчального процесу сприяє розвитку в старшокласників особистих професійних здібностей та розширенню їхніх уявлень про специфіку фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, вчить учнів мислити на професійному рівні вчителя фізичної культури або тренера з обраного виду спорту. Загальновідомо, що система фізичного виховання школярів складається не тільки з урочної форми, але й її позаурочних форм.

3. Позаурочні форми розділяються на фізкультурно-оздоровчу роботу, яка проводиться у режимі навчального дня (ранкова гімнастика, фізкультхвилинки, рухливі перерви) та позакласні заняття учнів шкіл у фізкультурно-спортивних секціях та гуртках. Головним завданням фізкультурно-оздоровчих заходів, які проводяться у режимі навчального дня є зняття розумової втоми та психічного напруження. Вправи під музику на перервах, різноманітні ритмічні рухи під час фізкультурних хвилинок сприяють більш активному відпочинку учнів, пов'язаному із зміною роду діяльності. Такий спосіб організації шкільних рекреативних заходів також додатково стимулює позитивну мотивацію в учнів до занять фізичними вправами. Важливою складовою шкільного навчальновиховного процесу з фізичної культури є позакласна фізкультурно-оздоровча робота з учнями. Така робота повинна сприяти формуванню умов для подолання дефіциту рухової активності у школярів, а також масово залучати учнів до фізкультурнооздоровчої діяльності, що є дуже важливим фактором у процесі формування фізичної культури особистості. Для найбільш ефективного проведення позакласної рекреаційної роботи з учнями потрібно застосовувати такі організаційно-педагогічні технології, які дозволяють реалізовувати не тільки естетичні фізкультурноспортивні потреби учнів, але й особистісні якості школярів (лідерство, відповідальність, освіченість). Однією з форм такої роботи є залучення школярів до діяльності різноманітних учнівських самоврядних органів або самоорганізованих груп школярів.

Реалізація комплексної технології з урахуванням сучасних естетичних форм надає можливість розширити коло інтересів школярів до систематичної рухової діяльності та зробити особистісні інтереси визначальним фактором для застосування тієї або іншої форми проведення занять. При цьому організаційна форма визначає відповідну змістовну частину, у якій за допомогою дидактичних освітніх компонентів (методик, системи теоретичних і практичних знань, та ін.) вирішуються поставлені перед системою фізичного виховання завдання, а також реалізуються потреби учнів. Зростання або падіння рівня мотивації в учнів служить у цій системі своєрідним індикатором адекватності форм та методів, які були підібрані для виконання поставлених рухових завдань.

Тема 8. Технологія створення ситуації успіху А.С. Белкіна.

Мета: Поглибити знання студентів з технологією створення ситуації успіху.

Завдання:

1. Сформувані основні уявлення про технології створення ситуації успіху.
2. Дати визначення поняттям «успіх», його мету і завдання.
3. Розглянути прийоми створення ситуації успіху.
4. Визначити алгоритм ситуації успіху.

План

1. Поняття «успіх», актуальність проблеми, завдання педагога.
2. Поділ учнів на групи, етапи навчання.
3. Прийоми створення ситуації успіху.
4. Алгоритм ситуації успіху .

Ключові терміни і поняття: успіх, ситуація успіху, технологія.

Навчально- матеріальне забезпечення – мультимедійний проектор, презентація

Література

1. Белкин А.С. Ситуация успеха. Как ее создать. Кн. для учителя. — М.: Просвещение, 1991.
2. Інноваційні технології та сучасний урок літератури / Упорядник І.Кузьменчук. — Київ, Видавничий дім "Шкільний світ", 2006.
3. Мартинець А.М. Сучасний урок зарубіжної літератури. — Харків : видавнича група "Основа", 2005.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С. Полат. — М., 1999.
5. Пехота О.М. Освітні технології. — Київ: "А.С.К"; 2002.

*Дати дітям радість праці, радість успіху у навчанні,
збудити в їхніх серцях почуття гордості, власної гідності – це перша заповідь виховання.
У нас не повинно бути нещасливих учнів, душу яких
гнітить думка, що вони ні на що не здібні. Успіх у навчанні – єдине джерело внутрішніх сил
дитини, які породжують енергію для переборення труднощів, бажання вчитися”.*
В. О. Сухомлинський

Успіх — це цілеспрямоване, організоване поєднання умов, за яких створюється можливість досягти значних результатів у діяльності як окремо взятої особистості, так і колективу в цілому. Це результат продуманої та підготовленої стратегії і тактики вчителя, сім'ї.

Автором технології вважають російського педагога А. Белкіна, хоча сам він не називає охарактеризовану ним ситуацію технологією. Зрештою, навіть у посібниках, у яких ситуація успіху трактується як технологія, паралельно вона називається педагогічним прийомом.

На думку А.С. Белкіна, ситуація – це сполучення умов, які забезпечують успіх, а сам успіх – результат подібної ситуації.

Актуальність проблеми сьогодні полягає в тому, що:

- знання, якості, мислення сучасної людини мають бути гнучкими, мобільними, конкурентноздатними;
- особистість має вміти володіти комунікативною культурою, працювати в команді;
- критичне мислення, оцінювання ситуації, вміння знаходити шляхи вирішення проблем – запорука успіху;
- вміння працювати з інформацією, використовувати її для індивідуального розвитку і самовдосконалення – вимоги сучасного життя.

В основі педагогічної технології "Створення ситуації успіху" лежить особистісно орієнтований підхід до процесу навчання та виховання. Тільки особистісно орієнтоване навчання дає можливість кожному учню реалізувати індивідуальні особливості, розвинути свою пошукову активність.

Використання ситуації успіху має сприяти підвищенню робочого тону, збільшенню продуктивності навчальної роботи, а також допомогти учням усвідомити себе повноцінною особистістю і, відповідно, забезпечити успіх у навчанні.

Успіх, якщо його переживає дитина неодноразово, відкриває період визволення прихованих можливостей особистості, перетворення та реалізації духовних сил.

Отже, **головний зміст діяльності педагога** полягає в тому, щоб кожен учень був успішний, це сприяє розвитку впевненості учня в собі, підвищенню самооцінки, розвитку почуття власної значимості.

Завдання педагога— допомогти особистості дитини зрости в успіху, дати відчутти радість від здолання труднощів, переконати, що задарма в житті нічого не дається, скрізь необхідно докласти зусиль. І успіх буде еквівалентним витраченим зусиллям.

Умови запровадження ідеї:

- позитивний настрій для навчання;
- відчуття себе рівним серед рівних;
- усвідомлення особистісної цінності;
- можливість вільно висловлювати свою думку і вислуховувати інших.

З педагогічної точки зору ситуація

Успіх — це суб'єктивний психологічний стан задоволення результатом фізичного або морального напруження виконавця справи, творця явища. Вона досягається тоді, коли дитина сама визначає цей результат як успіх. Успішність теж тлумачиться як успіх, однак він є зовнішнім, бо оцінюється іншими. Усвідомлення ситуації успіху учнем, розуміння її значимості виникає після подолання психологічних бар'єрів страху бути не таким як усі, труднощів незнання, невміння тощо.

З психологічної точки зору успіх — це переживання стану радості, задоволення від того, що результат, до якого особистість прямувала в своїй діяльності, або збігся з її очікуваннями, сподіваннями (з рівнем домагань), або перевершив їх.

З соціально-психологічної точки зору успіх — оптимальне співвідношення між очікуваннями оточуючих, особистості та результатами їх діяльності. В тих випадках, коли очікування особистості збігаються або перевершують очікування оточуючих, найбільш значних для особи, можна говорити про успіх. Може змінюватися коло людей, думку яких цінує особистість, але сутність успіху не змінюється.

Ситуація успіху — поєднання умов, які забезпечують успіх як результат цієї ситуації.

Педагогічна технологія "Створення ситуації успіху" допомагає долати труднощі, включає створення різноманітних видів радості, використання прийомів, за допомогою яких розгортається робота з різними категоріями учнів.

У цій педагогічній технології всі учні умовно поділяються на групи:

"Надійні"— це школярі, які мають добрі здібності, працюють самостійно, сумлінно ставляться до своїх обов'язків, самостійні, упевнені в собі. У класі такі діти почуваються спокійно, упевнено, захищено. Основа їх надійності — у постійному відчутті радості, що відбулася як результат усвідомлення ними своєї значущості в шкільному житті. Та хоча радість їх у чомусь буденна, проте постійна та глибока. Такі учні користуються авторитетом у класі та серед учителів. У роботі з ними потрібна спеціальна методика.

«Упевнені в собі»— здібності таких учнів можуть бути і вищими, ніж у "надійних", однак система їх роботи не настільки налагоджена. Періоди успіху, злету змінюються розслабленням, спадом. Діти дуже емоційно реагують іна досягнення, і на невдачі. У класі викликають симпатію, однак вадами таких учнів, крім можливих збоїв у роботі, є швидке звикання до успіху, переростання впевненості в самовпевненість.

"Невпевнені"— це загалом успішні школярі, пізнавальні інтереси яких пов'язані, зазвичай, з навчанням. Вони більш-менш відповідально ставляться до справи. Головна розпізнавальна риса їх — невпевненість у своїх силах. Причини цього можуть бути різні: занижена самооцінка, нестійкий настрій, складна психологічна атмосфера в сім'ї, епізодичні невдачі тощо. Найбільш хворобливо такі діти реагують на несправедливість учителів, на необ'єктивність оцінювання. Вибір прийомів роботи вчителя з учнем цієї категорії залежить і від особистості учня, і від рівня взаємин з учителем, і від конкретної ситуації.

Категорія учнів "Зневірені"— це переважно діти, які мають непогану підготовку, здібності. Однак після відчутної коліс радості сподівань, що здійснилися, з різних причин втратили її. Причини відчаю можуть бути різноманітні. Серія невдач, нетактовність педагога, ситуація в родині, у якій спочатку дитина займала місце загального улюбленця, а потім потрапила в ситуацію "Попелюшки".

Навчання за технологією передбачає три етапи:

Перший — «**Діагностика інтелектуального фонду колективу**». Його мета — виявлення школяра з групи невпевнених (недостатній рівень інтелектуального розвитку, трохи лінивий до навчання, але доброзичливий і покладистий).

Другий — «**Вибір інтелектуального спонсора**». Мета — виявлення школяра, який із задоволенням буде ділитися своїми знаннями з іншими (високий рівень інтелектуального розвитку, упевнений у своїх силах, активний і відповідальний).

Третій — «**Фіксація результату і його оцінювання**». Мета — створити умови для самовираження та самоствердження учнів, заохотити до такого виду діяльності інших.

Прогнозовані результати: створення сприятливих психолого-педагогічних умов для саморозвитку та самореалізації особистості школяра.

Надія на успіх живе в кожній людині. Але, на жаль, не кожна надія здійснюється, тому що успіх гарантований лише для тих, хто докладася до його здійснення власні зусилля. Шляхи створення ситуації успіху різні, вони залежать від груп школярів, з якими працює вчитель. Допоможуть вести роботу у цьому напрямку, наблизити успіх до кожної дитини наступні прийоми:

Приєм "Невтручання" — максимальне надання самостійності у вирішенні проблеми.

"Холодний душ" — учителю не слід поспішати з поліпшенням оцінок, він не тільки не "поливає бальзамом" зачеплене самолюбство, але й трохи "підсипає солі" (за А.С.Макаренком).

"Анонсування" — спершу треба обговорити з учнем, що йому потрібно буде зробити, провести репетицію майбутньої події. "Невпевненим" така попередня підготовка створить психологічну установку на можливий успіх, дасть упевненість у своїх власних силах.

"Гидке каченя" — прийом для "зневірених" учнів. Важливо вчасно побачити їхні позитивні якості, створити всі можливі умови для тих, кому так необхідно, щоб хтось повірив у них, допоміг удосконалитися.

Сенс прийому "Емоційне заохочення" у тому, щоб вселити в дитину віру в себе, похвалити за будь-що, навіть незначне; усмішкою, поглядом дати зрозуміти учню, що серце, душа вчителя розкриті для нього.

"Сходінки до успіху" — крок за кроком підніматися разом з учнем сходінками знань.

"Емоційне блокування" — це обмеження розгортання образу, розчарування, втрати віри у власні сили. Треба допомогти учневі пересилити свою невдачу, знайти її причину, переорієнтувати його з песимістичної оцінки подій на оптимістичну.

"Стабілізація" — створення умов для того, щоб загальна позитивна реакція класу на діяльність учня не стала одноразовою, а, по можливості, часто повторювалась.

"Даю шанс" — спеціально підготовлена педагогом ситуація, за якої дитина дістає неочікувану для самої себе можливість розкрити власні можливості, здібності.

Приєм "Сповідь" — щире звернення до найкращих дитячих почуттів, розкриття перед учнем стану своєї душі. Однак цей прийом може дати очікуваний ефект лише в разі правильного прогнозування вчителем відповідної реакції учня.

Приєм "Стеж за нами" використовується для дітей з інтелектуальною занеаяністю, з лінощами думки. Сенс його полягає в тому, щоб дати можливість учню відчувати радість визнання в собі інтелектуальних сил.

"Емоційний сплеск" — це спроба дати емоційний заряд упевненості в тяжку для учня хвилину, нагадавши йому про його великі інтелектуальні можливості, звільнити від психологічної затисненості енергію, думку, знання.

Приєм "Обмін ролями" дає учням можливість проявити себе, наприклад, у ролі учителя, показує дітям, що вони здатні робити набагато більше, ніж від них очікують.

"Створення ситуації змагань" — завдання педагога — виявлення гідного "суперника" й утримання ситуації інтелектуально-творчого змагання під педагогічним контролем.

"Вибір адекватних стимулів" — стимул для роботи повинен бути привабливим для учнів, а при втраті своєї актуальності змінюватись.

"Допомога друга" — це вчасна допомога як з боку викладача, так і з боку учнів, що підтримує прагнення дитини стати на ноги, уселяє в неї впевненість у власні сили, у спроможність здолати труднощі.

Сутністю прийому "Еврика" є прагнення вчителя активізувати учнів нехай на маленьке, але власне відкриття відомих фактів, що спонукає їх мислити, відкривати для себе нове, розкривати красу процесу пізнання.

Приєм "Навмисна помилка" активізує увагу учнів. Його рекомендується використовувати під час перевірки знань.

Шляхи створення "ситуації успіху" різні, вони залежать від груп школярів, з якими працює вчитель.

Створення ситуації успіху має певний алгоритм:

1. Зняття страху. Допомогає перебороти невпевненість у власних силах.

("Люди вчать на своїх помилках і знаходять інші шляхи вирішення проблем").

2. Авансування успішного результату. Допомогає вчителю висловити тверду переконаність у тому, що його учень обов'язково впорається з поставленим завданням. Це, в свою чергу, переконує дитину у своїх силах і можливостях.

("У тебе обов'язково вийде", "Я навіть не сумніваюсь у позитивному результаті").

3. Прихований інструктаж дитини про способи і форми здійснення діяльності. Допомогає дитині уникнути поразки. Досягається шляхом побажання. ("Можливо краще почати з ...", "Виконуючи роботу, не забудьте про ...").

4. Внесення мотиву. Показує дитині, заради чого, кого здійснюється ця діяльність, кому буде добре після виконання. ("Без твоєї допомоги твоїм друзям не впоратись...").

5. Персональна винятковість. Визначає важливість зусиль дитини в діяльності, що здійснюється або здійснюватиметься. ("Тільки ти міг би...", "Тільки тобі і можу доручити...")

6. Мобілізація активності або педагогічне виконання. Спонукає до виконання конкретних дій. ("Ми дуже хочемо розпочати роботу...", "Так хочеться швидко побачити...")
7. Висока оцінка деталі. Допомогає емоційно пережити не результат в цілому, а якоїсь окремої деталі. ("Найбільше мені сподобалось у твоїй роботі...", "Найбільше тобі вдалося...").

7. Вимоги до особистості й діяльності педагога

І головне, що необхідно вчителю, який приступає до роботи за педагогічною технологією "Створення ситуації успіху", — створити оптимістичну установку дитини, забути на деякий час про її недоліки, побачити тільки перспективні лінії її розвитку. Безперечно, ця технологія заслуговує на пильну увагу з боку вчителів сучасної школи.

Висновок

Кожна дитина особлива, по-своєму неповторна й обдарована. Звернення вчителя до її найкращих почуттів обов'язково матиме успіх і знайде відгук у дитячих серцях. Дати дітям відчуття радості праці, щастя успіху в навчанні, збудити в їхніх серцях почуття власної гідності — ось наше найперше завдання, бо успіх у навчанні — єдине джерело внутрішніх сил дитини, що породжує енергію для боротьби з труднощами, бажання вчитися.

Тема 9. Технологія колективного творчого виховання (КТВ).

Мета: Ознайомити студентів з технологією колективного творчого виховання..

Завдання:

1. Сформулювати основні уявлення про технології колективного творчого виховання.
2. Розкрити сутність, риси та завданнями технологій колективного творчого виховання

План

1. Ідея та головна мета технології колективного творчого виховання
2. Основи організації колективного творчого виховання.
3. Етапи організації колективної творчої діяльності.

Ключові терміни і поняття: технологія, колектив, творчість, виховання.

Навчально- матеріальне забезпечення — мультимедійний проектор, презентація

Література

1. Бенедь В. П. Цілеспрямовані дії фізичних вправ на розумову працездатність людини / В. П. Бенедь, Н. М. Ковальчук, В. І. Завацький. – Луцьк: Надстир'я, 1996. – 104 с.
2. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності : навч. посіб. / І. Д. Бех. – К. : Академвидав, 2009. – 248 с.
3. Булгаков. Сучасні педагогічні технології в системі шкільного фізичного виховання / О. І. Булгаков // Науково-методичний посібник. Вінниця 2011. Вид. «Діло» 112 с.
4. Галузьяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузьяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.

1. Основна ідея технології – виконання суспільно-значимих справ у співдружності батьків, учителів та учнів (разом знаходимо мету, разом плануємо, разом готуємо, разом проводимо, разом аналізуємо). Справи називаються творчими, позаяк на всіх етапах їх підготовки та реалізації здійснюються пошуки найоптимальніших шляхів вирішення спільних завдань.

технологія колективного творчого виховання вважається особистісно орієнтованою, оскільки педагоги разом із учнями та батьками знаходять такі справи, які б були до душі кожній дитині.

Головна мета технології колективного творчого виховання – виховання суспільно активної гуманної особистості, бійця, альтруїста і творця. У процесі її реалізації формується низка ключових якостей: патріотизм, інтернаціоналізм; колективізм, принциповість, прагнення до виконання свого громадянського обов'язку; працелюбність, активність, відповідальність; гуманізм, добросердечність; дисциплінованість, мужність.

2. До основи організації колективного творчого виховання покладено такі структурні компоненти технології:

1. Колективна організаторська діяльність.
2. Колективна творчість.
3. Колективна постановка мети.
4. Ситуації-взірці.
5. Емоційне насичення колективного життя.
6. Суспільне спрямування діяльності колективу.

Базовим компонентом технології є колективна організація діяльності, тобто такий спосіб її організації, за якого всі члени колективу залучаються до процесу планування, підготовки, виконання та аналізу спільних справ. Така методика роботи формує в учнів навички побудови ефективних міжособистісних відносин у колективі, вміння вирішувати завдання, враховуючи інтереси і кожного члена колективу, і справи в цілому.

Показником рівня розвитку колективного мислення є колективна творчість, що дає можливість спілкуватися у колективі не за шаблоном, не за заданим сценарієм, а з вигадкою, фантазією, імпровізацією, грою, відкриває нове саме для цих дітей, для цього колективу.

У цій технології найважливіше — це колективна постановка мети. Діти та дорослі спільно виробляють мету колективного життя. Колективне цілепокладання має два напрямки: вироблення загальної довгострокової мети та визначення конкретних дій на певний період часу.

Особливе значення надається емоційній насиченості колективного життя, тобто набору засобів, спеціально спрямованих на збільшення емоційної напруги, збудження почуттів єднання, довіри, душевного підйому. Ці засоби поділяються на дві групи — символи та обряди. Символами є значки й емблеми, форма і девізи, символічні жести. Обряди, як прийнята форма поведінки у конкретних ситуаціях, тісно пов'язані з емоційним життям колективу та сприяють духовному єднанню учасників діяльності.

Характерним компонентом технології називають суспільне спрямування діяльності колективу. Важливо, щоб діти у процесі діяльності, здійснюваної на користь людям, розуміли стан цих людей і хотіли допомогти їм. Необхідно, щоб у роботі поряд з

формуванням в учнів таких якостей, як творчість, відповідальність, діловитість, комунікативність, розвивався і гуманістичний, моральний сенс діяльності.

3. Етапи організації колективної творчої діяльності.

Етап 1. Попередня робота колективу - визначення теми, мети, завдань майбутньої діяльності, висування перспектив перед учнями, вироблення у них переконання в суспільній значущості та необхідності майбутньої діяльності, захоплення всіх загальною справою.

Починається будь-яка колективна творча справа з попередньої роботи вихователів: класних керівників, педагогів, батьків. Вони визначають виховні завдання наступної КТС.

У ході стартової бесіди старші розповідають, які колективні творчі справи можна здійснити, відповідають на запитання дітей. Іде обговорення: що можна зробити? Для кого? Де? Коли? Хто братиме участь? З ким разом? Кому бути організатором?

Етап 2. Колективне планування справи: обговорення різноманітних пропозицій, варіантів плану, конкурс на кращу розробку плану, визначення оптимального для даних умов варіанту, підбір матеріалу, складання запитань-завдань, вибір ради справи. На цьому етапі головна роль відводиться дітям. Відповідь на поставлені запитання-завдання учні шукають спочатку в мікроколективах. Після цього збирається весь колектив і уважно слухає представника кожного мікроколективу. Це обговорення можна назвати "збором-стартом".

Етап 3. Колективна підготовка справи: розподіл доручень між учасниками, визначення завдань мікроколективам, вибори відповідальних, організація контролю за виконанням завдань.

Створений спільно проект колективної творчої справи уточнюється та конкретизується спочатку радою справи, яку спрямовує керівник колективу, після цього — у мікроколективах, які самі планують виконання справи і починають роботу зі втілення окремих частин загального задуму.

Етап 4. Проведення справи: зміст і методика проведення справи залежать від її форми, мети і завдань: збір, гра, естафета, змагання, конференція тощо.

Етап 5. Колективний аналіз: чи була користь, радість від діяльності навколишнім людям? Чи був колектив дружнім, організованим, доброзичливим? Чи була колективна справа проведена з фантазією та витівкою? Хто показав себе з кращого боку і в чому? Кому можна висловити загальну подяку? Що треба врахувати в майбутній роботі? Головне, щоб кожний брав участь в аналізі досвіду (і свого власного, і своїх товаришів) проведеної КТС, навчався оцінювати, аналізувати, брати уроки на майбутнє.

Етап 6. Найближча післядія: виконання рішень, прийнятих після аналізу справи. Тут керівник спрямовує на використання вихованцями в навчальній роботі, в позанавчальному житті і діяльності колективу досвіду, набутого при плануванні, підготовці, проведенні КТС і обговоренні результатів.

Отже колективні творчі справи багаті виховними можливостями, але реалізовані вони можуть бути при дотриманні таких умов:

1. Необхідно ретельно дотримуватися послідовності дій при підготовці та проведенні будь-якої КТС, не порушуючи функцій педагога у системі діяльності «вихованці-вихователь», не допускати перекручення позицій, ролі, що визначена педагогу як старшому товаришеві.
2. Не можна розглядати кожний з видів КТС у «чистому» варіанті. Планування, підготовка і проведення будь-якого виду КТС повинні використовувати досвід, методи і засоби в діях, набутих під час попередніх КТС.
3. Необхідно враховувати досвід і знання учнів, отримані в навчально-виховному процесі.
4. Необхідно всіляко сприяти розвитку стосунків творчої співдружності вихователів і вихованців, спрямованих на спільне розв'язання соціальних завдань; організувати ці стосунки на рівні педагогічного співробітництва.
5. Намагатися розвивати відносини творчої співдружності між вихованцями різних вікових груп з метою збагачення молодих школярів соціальним досвідом вихованців старшого покоління.
6. Створювати оптимальні умови для розвитку творчих можливостей кожного члена колективу, а також творчої співдружності вихованців.

Тема 10. Технологія М.Єфименка.

Мета: Ознайомити студентів з технологією М.Єфименка.

Завдання:

1. Сформуувати основні уявлення про технологію М.Єфименка..
2. Розкрити сутність, риси та завдання технології М.Єфименка.

ПЛАН

1. Суть технології М.Єфименка.
2. Проведення фізкультурних занять у формі ігрових дійств.
3. Гімнастика пробудження за авторською системою ігрового методу М.Єфименка.
4. Казкова гімнастика М. Єфименка.

Література:

1. Єфименко М. М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку “Казкова фізкультура” / М. М. Єфименко. — Тернопіль : Мандрівець, 2014. — 52 с.
2. Єфименко М. М. Кумедні фізкультурники / М. М. Єфименко // Дошкільне виховання. — 2014. — № 2. — С. 17–19.
3. Єфименко М. М. Нові підходи до класифікації рухових порушень у дітей / М. М. Єфименко // Зб. наук. праць Кам’янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. — Кам’янець-Подільський : Медобори-2006, 2012. — Вип. XIX, у 2 ч., ч. 2. — С. 281–290. — (Сер. : Соціальнопедагогічна).
4. Єфименко М. М. Ранкова гімнастика пробудження / М. М. Єфименко // Дошкільне виховання. — 2013. — № 11. — С. 10–13.

1. Методику М. М. Єфименка вперше було представлено 1999 року в програмі «Театр фізичного розвитку й оздоровлення». Вона розрахована на дітей **дошкільного та молодшого шкільного віку** і спирається на об’єктивні закони розвитку дитячого організму. У цій методиці автор сформулював основні, принципово нові положення системи фізичного виховання та оздоровлення дітей перших 10 років життя.

Крізь всю роботу червоною ниткою проходить ідея перетворення одноманітних занять на заняття-вистави, що дарують дітям радість і приносять користь їхньому фізичному, інтелектуальному розвитку, формуванню міжособистісних стосунків.

Система М. М. Єфименка розкривається у 10 заповідях:

1. Дотримуйся логіки природи (за «принципом повторно-кільцевої побудови занять», який пропонує природну послідовність становлення рухових навичок дитини: від вправ у положенні лежачи на спині, на животі, через перевертання, повзання, рухи в позі сидячи, а потім стоячи, до ходьби, лазіння, бігу, стрибків, потім метань і складно координованих рухів).
2. Руховий **розвиток дошкільників** повинен відбуватися за розвивальною спіраллю.
3. Так звані загальнорозвивальні вправи — це випадкове, безлике «рукомахання», підбирати підготовчу частину заняття слід відповідно до еволюційної гімнастики.
4. Розподіл занять на три частини повинен бути не формальним, а фізіологічним за своєю суттю (спочатку розминка, потім основне навантаження і на завершення заспокійливі вправи).
5. «Театр фізичного виховання дошкільників»: граючи — оздоровляти, граючи — виховувати, граючи — розвивати, граючи — навчати.
6. Фізичне виховання повинне заряджати дітей позитивною, світлою енергією задоволення, не слід гнатися за високою моторною щільністю.
7. Руховий портрет дошкільника «малює» методика ігрового тестування **рухового розвитку дошкільників** у нормі та у разі патології, яка дуже проста в організації, не потребує особливого обладнання, кожний тест має ігрову основу і високу чутливість до малопомітних відхилень, а також комплексність дослідження.
8. Створюй тренажери сам.
9. Здоров'я здорових вимагає профілактики й корекції (до яких у першу чергу слід віднести корекцію порушень постави, плоскостопості і положень кінцівок, регулювання м'язового

тону, оптимізацію рухів у суглобах, корекцію діяльності серцево-судинної і дихальної систем, вдосконалювання вестибулярного апарату, покращання орієнтування у просторі, подолання надмірної ваги тіла тощо).

10. Через рух і гру — до виховання людини майбутнього (фізичне виховання як основний напрям загального розвитку дитини, що включає у себе психічну, інтелектуальну, емоційну та інші сфери).

2. Тотальний ігровий метод – передбачає гру від самого початку заняття і до його кінця, бо гра є провідним видом діяльності дітей дошкільного віку. Всі заняття з фізичної культури мають бути ігровими. Для цього потрібен цікавий пригодницький сюжет, своєрідна фізкультурна казка, педагогічний спектакль. А у казці завжди присутні образи, які і втілюватимуть діти завдяки сюжетно-рольовим проявам – за таких умов можливе досягнення максимальної мотивації до рухово-ігрової діяльності. У сюжетних колізіях такої казкової фізкультури потрібно дозовано і збалансовано генерувати як позитивні (вони переважатимуть), так і негативні (у невеликій кількості) емоції – можна вести мову про частковий метод дозованої драматизації. Він передбачає присутність у казковому сценарії Добра і Зла у вигляді конкретних образів та ситуацій. Боротьба між цими протилежними полюсами Життя відповідає концепції дуальності світу і відповідно наповнює педагогічні дії та виховний процес необхідною ємністю. Тотальний ігровий метод передбачає розробку педагогом великих тематичних ігор (ВТІ), ситуаційних міні-ігор (СМІ), а також конкретних ігрових вправ. На кожному занятті з фізичної культури фізичний простір зали треба перетворити в ігровий простір, після чого заповнити його ігровою атмосферою.

3. У системі фізичного виховання дітей Єфименко відокремлює такі основні рухові режими: плавальний, лежачий, повзальний, сидячий, стоячий, ходьбовий, лазальний, біговий, стрибковий. Їх назви свідчать про те, яким основним рухам надають перевагу на конкретному занятті.

«Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» сповідує принцип «двох засад у педагогіці», що передбачає різні підходи до організації роботи з дівчатками та хлопчиками. Цьому питанню присвячене дослідження М. Єфименка «Єротична культура в педагогіці дошкільного дитинства (на прикладі фізичного виховання)», в якій він доводить, що у процесі фізичного виховання дітей потрібно використовувати різні заняття для хлопчиків і дівчаток. Для цього педагог має усвідомити якої саме мети він прагне досягти. Чіткому усвідомленню відмінностей щодо мети фізичного виховання хлопчиків і дівчаток може сприяти, за переконаннями М. Єфименка, скомпонована ним таблиця, що у загальних рисах змальовує фізичні та психічні якості чоловічості й жіночості, які слід розвивати під час занять у дітей відповідних статей.

У педагогічній технології «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» як форму фізичної активності дітей застосовують обґрунтований її автором горизонтальний пластичний балет («пластик-шоу»). Найважливішими в ньому є музичність, хореографічність, естетичність. У відчутті музики і музичному самовираженні М. Єфименко передбачає такі етапи:

- рухово-танцювальна наслідувальна діяльність (робити те, що робить педагог, наслідуючи його рухи);
- частково-наслідувальна рухова танцювальна діяльність (діти частково наслідують вихователя, а також імпровізують);
- вільний стиль (цілковите музичне і пластичне самовираження дітей відповідно до музичної композиції).

3. Широкого використання набула **гімнастика пробудження** за методикою М.М.Єфименка. Вона особлива у своєму підході до послідовності вправ, має свої особливості

Вправлятися з дітьми доцільно, починаючи від тригональних положень до вертикальних, від низьких поз до високих.

Будь-який комплекс вправ гімнастики пробудження за методикою М. Єфименко має таку структуру:

1. Лежачи на спині.

2. Лежачи на животі.
3. Стоячи на ліктях і колінах.
4. Стоячи на долонях і колінах.
5. Стоячи на долонях і стопах.
6. Сидячи (обхват колін).
7. Сидячи на колінах,
8. Стоячи на колінах.

Додержуючись запропонованої методики проведення гімнастики, можна використовувати будь-який сюжетний зміст, тобто по-різному оформлювати комплекс за власним бажанням, але не змінюючи порядок вихідних положень .

4. Програма “Казкова фізкультура” продовжує та розвиває інноваційні ідеї, які були закладені в попередній авторській програмі М. Єфименка “Театр фізичного виховання і оздоровлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку”, доповнена новим багаторічним досвідом роботи з дітьми та відповідає сучасним вимогам до методичного забезпечення. Виходячи з цього, основна спрямованість програми – це фізичний розвиток і загальне оздоровлення дітей з елементами профілактики рухових порушень.

Програмою передбачено рухову активність дітей упродовж дня, починаючи з прийому дітей вранці до того моменту, коли батьки або рідні забирають їх додому. Йдеться як про організовану педагогами рухово-ігрову діяльність, так і про самостійну фізичну активність дітей. Можна вести мову про загальний руховий режим дітей упродовж дня. Цьому сприятимуть різні форми фізичного виховання хлопчиків та дівчаток в умовах дошкільного навчального закладу:

- ранкова гімнастика пробудження;
- кумедні фізкультурники;
- заняття з фізичної культури;
- заняття з плавання;
- горизонтальний пластичний балет (пластик-шоу);
- самостійна рухова активність дітей; • фізкультурна хвилинка;
- гімнастика пробудження після денного сну;
- фізкультурна пауза; • фізкультурні розваги;
- фізкультурні корекційні етюди;
- малий туризм;
- рухливі ігри;
- загартувальні процедури;
- естафети; змагання;
- фізкультурне свято;
- День здоров'я;
- Мала Олімпіада тощо.

Оскільки програма є інноваційною, вона передбачає використання відносно нових, нетрадиційних форм фізичного виховання дошкільників, які було представлено вище. Необхідність їх застосування доведено багаторічним практичним досвідом автора і висвітлено у відповідних статтях.

Тема 11. Здоров'язбережувальні технології.

Мета: Ознайомити студентів зі здоров'язбережувальними технологіями.

ПЛАН

1. Здоров'язбережувальні технології (фізкультурно-оздоровчі, оздоровчо-корегувальні, оздоровчо-рекреаційні технології).
2. Використання профілактичних технологій: різні види самомасажу, ходіння по «доріжках здоров'я», коригувальні вправи (на профілактику плоскостопості, постави).
3. Оздоровча ходьба ,оздоровчий біг та загартувальні процедури.

Література:

1. Булгаков. Сучасні педагогічні технології в системі шкільного фізичного виховання / О. І. Булгаков // Науково-методичний посібник. Вінниця 2011. Вид. «Діло» 112 с.
2. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І Сметанський, В.І. Шахов. – 2-е вид., випр. і доп. – Вінниця: «Книга-Вега», 2003. – 416 с.
3. Грицай Ю.О., Бірюк С.В., Литвиненко О.М. Педагогічні основи здоров'язберігаючого навчального процесу школярів./ Ю.О. Грицай, С.В. Бірюк, О.М. Литвиненко. - Навчальний посібник – Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г.В. - Миколаїв , 2015. - 214с.
4. Грицай Ю.О. Педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник. - Миколаїв: Вид-во "Гліон", 2007. - 564.

1. Під здоров'язберігальними технологіями вчені пропонують розуміти: сприятливі умови навчання дитини в школі (відсутність стресових– ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання); оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових,– статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм); повноцінний та раціонально організований руховий режим.

Слід зазначити, що впровадження здоров'язберігальних освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих, лікувально-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язберігальних технологій та технологій забезпечення безпеки життєдіяльності. Здоров'язберегаюча технологія, вживана в системі освіти, виділяє декілька груп, що відрізняються різними підходами до охорони здоров'я і, відповідно, різними методами і формами роботи. Учителям фізичної культури близькі фізкультурнооздоровчі технології. Вони спрямовані на фізичний розвиток учнів. До них відносяться: гартування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості і інших якостей, що відрізняють здорову, тренувану людину від фізично слабкої.

За характером дії розрізняють наступні:

- **стимулюючі** дозволяють активізувати власні сили організму, використовувати його ресурси для виходу з небажаного стану. Прикладами можуть бути – температурне гартування, фізичні навантаження;
- **захисно-профілактичні** полягають у виконанні санітарно-гігієнічних норм і вимог. Обмеження граничного навантаження, що виключає перевтому. Використання страхувальних засобів і захисних пристосувань в спортзалах, що виключають травматизм;
- **компенсаторно-нейтралізуючі** - це фізкультмінутки, фізкультпаузи, які в якійсь мірі нейтралізують несприятливу дію статичності уроків;
- **інформаційно-навчальні** технології забезпечують учням рівень письменності, необхідний для ефективної турботи про здоров'я.

Для досягнення цілей здоров'язберігаючих технологій застосовуються наступні групи засобів:

- **засоби рухової спрямованості** фізичні вправи (фізкультмінутки і рухливі зміни; емоційні розрядки і хвилинки «спокою», гімнастика (оздоровча, пальчикова, що коригує, дихательна, для профілактики простудних захворювань, для бадьорості); лікувальна фізкультура, рухливі ігри; спеціально організована рухова активність дитяти (заняття оздоровчою фізкультурою, своєчасний розвиток основ рухових навиків); масаж, самомасаж; психогімнастика та інші
- **оздоровчі сили природи** (проведення занять на свіжому повітрі);
- **гігієнічні чинники** (виконання санітарно-гігієнічних вимог; особиста і суспільна гігієна (чистота тіла, чистота місць занять, повітря і так далі); провітрювання і вологе прибирання приміщень; дотримання загального режиму рухової активності, режиму харчування і сну;
- навчання дітей елементарним прийомам здорового способу життя (ЗОЖ), простим навикам надання першої медичної допомоги при порізах, садні, опіках, укусах); обмеження граничного рівня учбового навантаження щоб уникнути перевтоми).

Однією з головних вимог до використання перерахованих вище засобів є їх системне і комплексне вживання у вигляді занять з використанням профілактичних методик; із застосуванням функціональної музики; аудіосупровід уроків, з чергуванням занять з

високою і низькою руховою активністю; у вигляді реабілітаційних заходів; через масові оздоровчі заходи, спортивно-оздоровчі свята здоров'я; вихід на природу, екскурсії, через здоровесберегаючі технології процесу вчення і розвитку в роботі з сім'єю з метою пропаганди здорового способу життя.

2. Практика показує, що процес формування свідомого ставлення до власного здоров'я потребує обов'язкового поєднання інформаційного й мотиваційного компонентів із практичною діяльністю учнів, що сприятиме оволодінню дітьми необхідними здоров'язберігальними вміннями і навичками. Фахівці визначають такі типи ЗОТ: – здоров'язберігальні (забезпечення рухової активності, вітамінізація, інгаляція, організація здорового харчування, профілактичні щеплення); – здоров'ятворчі (фізична підготовка, валеохвилинки, фізіотерапія, ароматерапія, загартовування, гімнастика, масаж, фітотерапія, арттерапія; «м'які» світло, колір та звук; оздоровчі сили природи: сонячні та повітряні ванни, водні процедури тощо); – технології навчання збереження здоров'я (уведення відповідних тем до шкільних предметів загальноосвітнього циклу); – виховання культури здоров'я (ознайомлення з санітарно-гігієнічними 48 вимогами, факультативні та позакласні заняття з розвитку особистості учня). Пропоную розглянути здоров'язберігальні технології, які якнайкраще може використати вчитель-словесник у 5 класі.

3. Заняття на свіжому повітрі(оздоровча ходьба ,оздоровчий біг) .Сучасні діти дедалі менше перебувають на свіжому повітрі. Вони віддають перевагу телебаченню, комп'ютерним розвагам або слуханню музики. Можливо, причина підвищення стресів та депресій – саме в цьому. А людині просто необхідно бути на свіжому повітрі не менш 2-3 годин на добу. Це зміцнює організм, нормалізує нервову систему, зміцнює пам'ять та уяву. Тому досить корисним для зміцнення здоров'я буде проведення деяких уроків на свіжому повітрі. Музичний супровід уроку В музиці, як відомо, знаходиться величезний здоров'язміцнювальний потенціал. Вона допомагає знімати стреси, стимулювати роботу мозку, підвищити засвоєння матеріалу, сприяє естетичному вихованню. Наш емоційний стан, процеси сприйняття, запам'ятовування, розуміння залежить від того, що ми слухаємо. Звук – це енергія. Залежно від частоти коливання, рівня голосності, ритму, звук впливає на людину. Правильно підібрані мелодії здатні активізувати людські резерви. Сучасний учень постійно шукає можливості послухати свою улюблену музику.

Дозована ходьба і біг найбільш доступні, природні рухові локомоції мають максимально виявлений оздоровчий ефект. Дітям з низьким і нижче середнього рівнем здоров'я рекомендована оздоровча ходьба, із середнім – чергування ходьби і бігу, з поступовим переходом на біг - для дітей із високим рівнем здоров'я. Впровадження програми оздоровчої ходьби і бігу, побудованої з урахуванням рівня фізичного стану школярів, дозволяє підвищити рівень здоров'я, а також навчити дітей самостійно піклуватися про своє здоров'я.